

Stolthet og hybris:

*En kvalitativ studie av hvordan unge fotballspillere
opplever suksess*

Kristian Rem

Hovedoppgave ved Psykologisk Institutt

UNIVERSITETET I OSLO

23.4.2014

”Stolthet, det er en følelse, nærmest en ubeskrivelig følelse. Det er på en måte den følelsen et individ ønsker å oppleve. Det er på en måte idealfølelsen, da. Vil jeg si.”

(Spiller i utvalget, 17 år)

Stolthet og hybris:

*En kvalitativ studie av hvordan unge fotballspillere
opplever suksess.*

Copyright Kristian Rem

2014

Stolthet og hybris: En kvalitativ studie av hvordan unge fotballspillere opplever suksess

Kristian Rem

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

”Gode prestasjoner forplikter til nye og enda bedre prestasjoner. Det er stolthet! Altfor mange fotballspillere tror de har nivået inne etter en eller noen få gode prestasjoner. De faller «5%» i innsats på trening og i forberedelser til kamp. Og vips er de helt ordinære spillere.”

Hallvar Thoresen, tidligere U21-landslagstrener (2003-2006)

"Kunsten er å spille med selvtillit, på grensen til arroganse – men vite hva problemet med å være arrogant er."

Leif Gunnar Smedrud, nåværende U21-landslagstrener (2014 -)

Sammendrag

Hvordan håndterer unge fotballspillere suksess? Nysgjerrighet rundt dette spørsmålet har ledet meg til interessen for den selvbevisste emosjonen *stolthet*. Hvordan kan opplevelsen av stolthet være en faktor i måten unge fotballspillere håndterer suksess på?

Med utgangspunkt i intervjuer med et utvalg juniorspillere ($N=13$, *Alder*=18,1 år $SD=0,58$) fra en norsk Tippeligaklubb, har jeg undersøkt opplevelsen av stolthet. Hvordan beskriver spillerne stolthet, og hvordan tenker spillerne at opplevelsen kan påvirke den videre utviklingen deres?

Spillerne forteller at stolthet er følelsen som kommer når de lykkes med noe som er av betydning for dem. Følelsen er en positiv opplevelse, assosiert med glede, velbehag og mestring. Samtidig med de positive assosiasjonene knyttet til stolthet, forteller spillerne om en viktig balansegang, det å ikke bli *for* stolt. I spillernes beskrivelser kommer det frem to typer av stolthet, autentisk stolthet og hybris. De fleste beskrivelsene av hybris kommer fra hvordan de beskriver at andre spillere agerer.

Videre forteller spillerne om konsekvenser av stolthet som kan anses som både positive og negative for videre utvikling. Spillerne trekker frem økt *motivasjon*, ønske om å *gjenskape* følelsen, og styrket *selvtillit* som positive konsekvenser av stolthet. Negative konsekvenser blir omtalt som *arroganse*, at man begynner å *slappe av*, *en hvilepute*, samt *mindre sult* til å utvikle seg videre. I beskrivelsene av konsekvensene indikerer spillerne en sammenheng mellom autentisk stolthet og de positive konsekvensene, og mellom de negative konsekvensene og hybris.

Det er flere likhetstrekk mellom spillernes beskrivelser av stolthet og hovedtendensene i forskningslitteraturen. Stolthet kan best forstås som to typer, uttrykt gjennom autentisk stolthet og hybris (Lewis, 2000; Tracy & Robins, 2007b). Hvordan spillerne tenker at de to typene av stolthet enten kan ha positive eller negative konsekvenser, ligner forskningens forståelse av autentisk stolthet og dens adaptive funksjon, mens hybris anses som maladaptiv og selvdestruktiv (Carver, Sinclair, & Johnson, 2010).

Selv med de klare negative assosiasjonene til hybris, både i denne oppgaven og i forskningslitteraturen, bør man samtidig være åpen for at det kan være trekk ved hybris som nødvendigvis ikke alltid trenger å være negativt for utviklingen. Spesielt kan dette være relevant i et miljø preget av stor konkurranse og fokus på å lykkes.

Nøkkelord: *Selvbevisste emosjoner, stolthet, autentisk stolthet, hybris, prestasjonsutvikling.*

Forord

Denne oppgaven har gitt meg mulighet til å forene to av mine største interesser: psykologi og fotball. Det har vært en lærerik og krevende prosess fram til dette sluttproduktet. Det siste året har jeg investert mye tid og arbeid i det du nå holder mellom disse to permene, og prosessen har lært meg mye mer enn det som står skrevet her.

Min prosess har vært et forsøk på et selvstendig vitenskapelig arbeid, der jeg fra begynnelse til slutt har ledet prosessen selv. Dette er en viktig erfaring jeg vil ta med meg videre, da jeg mener at mye av læringsutbyttet ligger her, i selve prosessen. For eksempel det å bestemme seg for et teoretisk område å utforske, avgrense det, og utarbeide en prosjektskisse. Jeg har fått en erfaring med omfanget med å utforme en intervjuguide, gjennomføre 13 intervjuer, og transkribere alt materialet fra lyd til tekst. En annen erfaring var det å forholde seg til, og møte stadige endringer og vendinger underveis i prosessen. Det å se at oppgaven kom i mål, og selv vært en del av hele prosessen, er et viktig læringsutbytte for meg.

Veien til temaet i denne oppgaven har vært en spennende reise. Etter en frimodig mail til professor Geir Jordet ved Norges Idrettshøyskole (NIH) høsten 2011, har tankene og ideene vært innom mange ulike vinklinger og inngangsporter for hva mitt hovedoppgaveprosjekt skulle være. Jeg er veldig takknemlig for samtalene med Jordet, som på mange måter har vært med på å forme min vei inn i idrettspsykologien. Jordets erfaring og kjennskap til området fotballmentalitet, har også gjort at temaet i denne oppgaven bør kunne være relevant for det forskningsmiljøet ved NIH jobber med. I denne sammenheng vil jeg også trekke frem lærerike og engasjerende samtaler med stipendiat Erik Hofseth. Takk for tiden jeg har hatt på begge kontor på NIH! Det har vært en viktig støtte og inspirasjon for meg underveis.

En stor takk må også rettes til min veileder ved Psykologisk Institutt, førsteamanuensis Henning Bang. Det var en lettelse da du sa deg villig til å være veileder for meg og denne oppgaven. Du har utfordret meg, samtidig som du på en god måte har heiet prosjektet frem. Takk for tiden du har stilt til rådighet, og at vi alltid har hatt en ny avtale klar da veiledningen var over! Det er morsomt og gledelig for meg at du selv også har blitt engasjert i fenomenet rundt stolthet.

I min egen læringsprosess med denne oppgaven har selve skrivingen vært den mest krevende. Til dette har jeg fått mange gode kommentarer, råd, ris og ros fra mine søsken Silje

og Tore. Takk også til min barndomsvenn David Aasen for hjelp med layout på alle figurer. Skulle jeg gjort det selv, hadde det blitt med blyanten.

Min kone fortjener også takk for tålmodig støtte og omsorg i en altopplukende prosess. Takk for at du alltid er der og vil være der! Nå skal vi snart komme i orden i vårt nye hjem.

Oslo 23.4.2014

Kristian Rem

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Bakgrunn	1
1.2	Problemstilling	2
1.3	Forskningsspørsmål	2
2	Teoretisk bakgrunn	3
2.1	Selvbevisste emosjoner	3
2.2	Stolthet	4
2.3	Autentisk stolthet	5
2.4	Hybris	6
2.5	Påvirkning for videre prestasjoner	6
3	Metode	7
3.1	Prosedyre	7
3.2	Utvalget	8
3.3	Intervjuguide	9
3.4	Datainnsamling	11
3.5	Transkribering	11
3.6	Min rolle som intervjuer	12
4	Analyse	13
4.1	Fase 1: Å bli kjent med materialet	13
4.2	Fase 2: Organiseringen av rådata fra materialet	13
4.3	Fase 3: På jakt etter temaer	14
4.4	Fase 4: Ny gjennomgang av temaene	15
4.5	Fase 5: Å definere og gi temaene navn	15
4.6	Fase 6: Å produsere rapporten	16
5	Resultater	17
5.1	1. Hvordan beskrives stolthet hos unge fotballspillere?	17
5.2	2. Skiller spillerne mellom autentisk stolthet og hybris i sine beskrivelser av stolthet? ...	20
5.3	3. Hvordan er spillernes opplevelse av hybris?	21
5.4	4. Hvordan er spillernes opplevelse av autentisk stolthet?	22
5.5	5. På hvilken måte kan stolthet påvirke utviklingen <i>negativt</i> ?	23
5.6	6. På hvilken måte kan stolthet påvirke utviklingen <i>positivt</i> ?	24
6	Diskusjon	26
6.1	Erfaringer i møte med materialet	27
6.2	Tilstand (state) vs. trekk (trait)?	28
6.3	Er hybris nødvendigvis et onde?	29
6.4	Metodiske betraktninger	31
7	Praktiske implikasjoner	33
7.1	Spillere	33
7.2	Trenere	34
7.3	Andre utenfor fotballmiljøet	34
7.4	Områder for videre forskning	34
8	Konklusjon	36
	Litteraturliste	37
	Vedlegg / Appendiks	39
	Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykke til spillere	40

Vedlegg 2: Informasjonsskriv til foresatte.....	43
Vedlegg 3: Spørreskjema	45
Vedlegg 4: Intervjuguide	51
Vedlegg 5: Presentasjon av analyseprosessen for temaet hybris	52

1 Innledning

Hvordan håndterer unge utøvere suksess på veien til å skape en idrettskarriere i sin idrett? Hva innebærer det å oppleve suksess i ung alder? Dette er utgangspunktet for arbeidet med denne hovedoppgaven i psykologi. Min ambisjon med denne oppgaven er ikke å gi det fulle og hele svaret på disse spørsmålene, men å belyse noen utvalgte faktorer i myldret av faktorer på veien til å lykkes.

Det jeg ønsker å utforske, er den selvbevisste emosjonen *stolthet*. Hvordan opplever unge fotballspillere følelsen av stolthet, og hvordan kan opplevelsen av stolthet påvirke den videre utviklingen til spillerne?

Gjennom intervjuer med et utvalg juniorspillere fra en norsk Tippeligaklubb vil jeg undersøke spillernes beskrivelser og tanker om hvordan stolthet påvirker prestasjonene. Spillerne i utvalget har alle lyktes og opplevd suksess i barne- og ungdomsfotballen, noe klubben og laget de i dag spiller for, er et synlig bevis på. Fremdeles gjenstår det store og avgjørende steget for de fleste av dem – en profesjonell kontrakt som fotballspiller.

Mitt ønske er at denne oppgaven kan gi utvidet kunnskap om og oppmerksomhet omkring den psykologiske dimensjonen i utviklingen av unge fotballspillere. Opplevelsen av stolthet er kun ett eksempel på hvordan psykologiske faktorer kan være med å påvirke utviklingen. De siste årene har det blitt rettet en økende oppmerksomhet mot psykologiske faktorer i utviklingen av spillere (se eksempelvis Van Yperen, 2009), men det er fremdeles en vei å gå for å etablere et mer helhetlig syn på utviklingen av unge fotballspillere.

1.1 Bakgrunn

Erik Hofseth, stipendiat ved Norges Idrettshøyskole (NIH), har i sitt arbeid sett nærmere på selvbevisste emosjoner og deres sammenheng med ferdigheter og prestasjonsnivå hos unge fotballspillere (Hofseth, Toering, & Jordet, upublisert). I sin presentasjon av forskningslitteraturen rundt stolthet påpeker Hofseth et al. (upublisert) at forholdet mellom stolthet og prestasjon har vært et neglisjert område. De senere årene har enkelte studier indikert at stolthet kan ha en adaptiv påvirkning på prestasjon (Pekrun, Maier, & Elliot, 2009; Williams & DeSteno, 2008, 2009). Felles for disse studiene er at de behandler stolthet som en emosjon, og ikke gjør et skille mellom autentisk stolthet og hybris. De utforsker derfor heller ikke de unike konsekvensene til hver av de to typene. At stolthet kan uttrykkes som to følelser, har kommet tydeligere frem gjennom forskningen på selvbevisste emosjoner. Den

amerikanske utviklingspsykologen Michael Lewis, var en av de første til å belyse selvbevisste emosjoner. Lewis har poengtert at stolthet bedre kan forstås som to følelser (Lewis, 2000). Denne oppfattelsen er forsterket av forskningen innenfor selvbevisste emosjoner (Tangney & Tracy, 2012; Tracy & Robins, 2007b).

Slik Hofseth et al. (upublisert) ser det, er det derfor et behov for i større grad å utforske de unike konsekvensene av autentisk stolthet og hybris, og hva de videre kan ha av betydning for prestasjoner. Med dette som utgangspunkt er mitt anliggende å utforske unge fotballspilleres beskrivelser av stolthet. Skiller spillerne mellom to typer av stolthet i sine beskrivelser? Forteller spillerne om ulike konsekvenser knyttet til autentisk stolthet og hybris, og hvordan kan det påvirke videre prestasjoner?

1.2 Problemstilling

Jeg har forsøkt å utforme en problemstilling i tråd med interessen rundt stolthet og hvordan dette oppleves hos unge fotballspillere. I samarbeidet med NIH og Toppfotballsenteret har jeg også ønsket å undersøke hvordan stolthet kan påvirke prestasjonene og utviklingen til spillerne.

Problemstillingen i dette hovedoppgavearbeidet har vært: *Hvordan opplever unge fotballspillere følelsen av stolthet, og hvordan kan opplevelsen av stolthet påvirke den videre utviklingen til spillerne?*

1.3 Forskningsspørsmål

I tillegg til den overordnede problemstillingen har jeg også hatt med meg noen mer konkrete forskningsspørsmål i møte med materialet. Spørsmålene var ledende da jeg utformet intervjuguiden, og har vært sentrale i analysen av materialet. Svarene på spørsmålene vil bli presentert i resultatkapitlet.

1. Hvordan beskrives stolthet hos unge fotballspillere?
2. Skiller spillerne mellom autentisk stolthet og hybris i sine beskrivelser av stolthet?
3. Hvordan er spillernes opplevelse av hybris?
4. Hvordan er spillernes opplevelse av autentisk stolthet?
5. På hvilken måte kan stolthet påvirke utviklingen *negativt*?
6. På hvilken måte kan stolthet påvirke utviklingen *positivt*?

2 Teoretisk bakgrunn

I jakten på å utforske hvordan unge fotballspillere håndterer suksess har jeg valgt emosjoner som innfallsvinkel. Tradisjonelt sett har de seks universelle emosjonene, sinne, glede, overraskelse, avsky, tristhet og frykt, vært de emosjonene som har fått mest oppmerksomhet i forskningen (Lewis, 2008; Tracy & Robins, 2004). Emosjoner kan sees på som menneskers signalsystem. De representerer en reaksjon på noe i omgivelsene, og de aktiverer til handling (von Tetzchner, 2012).

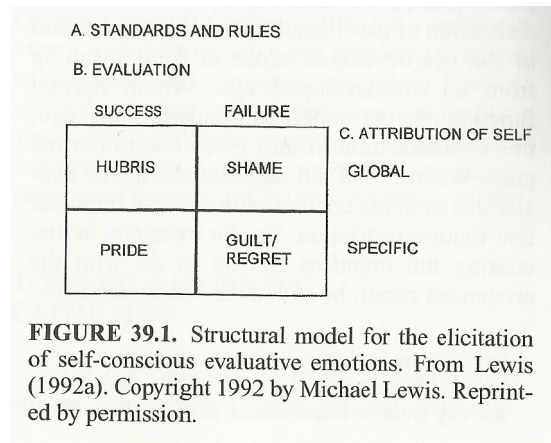
Selvbevisste emosjoner er en gruppe emosjoner som anses å spille en sentral rolle i å motivere og regulere menneskers tanker, følelser og atferd (Fischer & Tangney, 1995). De selvbevisste emosjonene omtales som skyld, skam, stolthet og forlegenhet (eng. embarrassment).

Dette er en gruppe emosjoner som tidligere ikke har fått like mye oppmerksomhet, men de siste 10-15 årene har det vært et økende antall publikasjoner av vitenskapelig artikler om denne typen emosjoner (Tangney & Tracy, 2012).

2.1 Selvbevisste emosjoner

Fra sitt evolusjonsperspektiv trekker Tracy og Robins (2007a) frem to primære funksjoner emosjoner har hatt i menneskers utvikling. For det første argumenterer de for at emosjoner har vært sentrale i overlevelse og reproduksjon. Videre peker de på at emosjoner også har vært viktige for å oppnå sosiale mål som er mer indirekte knyttet til overlevelse. Mens de universelle emosjonene kan spille en rolle både ved overlevelse og sosiale funksjoner, blir de selvbevisste emosjonene ansett som knyttet mot den sosiale funksjonen.

De selvbevisste emosjonene er et resultat av en kognitiv prosess som er relatert til selvet (Lewis, 2000). Denne prosessen kan være implisitt eller eksplisitt, som en reaksjon etter evaluering eller refleksjon over seg selv og egen atferd (Fischer & Tangney, 1995; Lewis, 2000; Tangney, 1999). Michael Lewis har demonstrert prosessen gjennom sin kognitiv-attribusjonsmodell for selvbevisste emosjoner vist under i figur 2-1 (Lewis, 2000).

Figur 2-1

I denne modellen er utgangspunktet et sett av standarder, regler og mål (standards, rules and goals, SRG) individet har. Disse er også formet i samspill med den sosiale konteksten individet er en del av. I evalueringen av atferden opp mot sine SRGer kan individet enten ha lykket eller mislykkes. Neste trinn er den videre attribusjonen, årsaksforklaringen, til selvet. Var bakgrunnen for å lykkes eller mislykkes *global* ("det er jeg og meg som person som er årsaken til at jeg lykkes") eller *spesifikk* ("det at jeg jobber så hardt er årsaken til at jeg lykkes")? Det å lykkes kan gi følelsen av stolthet eller hybris. Det å mislykkes kan gi følelser av skam eller skyld. Den globale attribusjonen til selvet gir *hybris* og skam, mens den spesifikke gir *autentisk stolthet* og skyld. Et eksempel fra intervjuene med utvalget i denne oppgaven kan illustrere dette. Flere av spillerne trakk frem en spesiell kamp der de som spillere og lag lyktes, og hvor de klarte å vinne over en meget god motstander. I sine forklaringer om hvordan de klarte å vinne denne kampen, trakk spillerne frem årsaker som en stigende formkurve og en god treningsuke i forkant av kampen (spesifikk attribusjon). Ingen av spillerne fortalte at årsaken til seieren var på grunn av dem selv og sine ekstraordinære ferdigheter (global attribusjon). I sammenheng med attribusjonen var følelsen spillerne beskrev i forbindelse med kampen i stor grad beskrivelser av autentisk stolthet.

2.2 Stolthet

Stolthet er en positiv følelsesmessig opplevelse som oppstår når personlige og/eller sosiale forventninger, eller standarder, møtes eller overgås (Lewis, 2008; Nathanson, 1992; Tracy & Robins, 2004). Følelsen oppleves når personen selv kjenner ansvaret for utfallet av

prestasjonen, og vurderer at det ønskede resultatet er oppnådd på grunn av sine egne ferdigheter og innsats (Kornilaki & Chloverakis, 2004; Williams & DeSteno, 2008).

Stolthet er en betydningsfull motivasjonsfaktor i det å nå sine personlige mål og for å fullføre atferd som er sosialt ansett. Begge er eksempler på hvordan stolthet kan spille en viktig rolle i atferd som kan øke en persons status, og anseelse hos andre (Tracy & Robins, 2007b; Williams & DeSteno, 2008). Mascolo and Fischer (1995) trekker også frem hvordan stolthet er en viktig emosjon for å styrke menneskers selvfølelse.

Som presentert i innledningen av oppgaven, har forskningen pekt i retning av at stolthet best forstås som to eller flere typer følelser enn som én felles emosjon (Lewis, 2000). Derfor har skillet kommet mellom autentisk stolthet og hybris. I tråd med at de selvbevisste emosjonene kan sees som et resultat av en kognitiv prosess, er det attribusjonen i forbindelse med følelsen som blir ansett som det som skiller de to typene. Stolthet oppstår som en respons av indre attribusjoner (Lewis, 2000; Weiner, 1985). Det betyr at det er selvet som krediteres som årsak for utfallet, eksempelvis det å lykkes. Tracy og Robins (2007b) forklarer skillet på følgende måte:

Stolthet rettet mot spesifikke prestasjoner, autentisk stolthet (*jeg er stolt av hva jeg gjorde*), kan være resultater av attribusjoner til indre, ustabile og kontrollerbare årsaker (*jeg vant fordi jeg har trent*). På den andre siden er den globaliserende stoltheten, hybris (*jeg er stolt av hvem jeg er*). Det kan være resultater av attribusjoner til indre, stabile og ukontrollerbare årsaker (*jeg vant fordi jeg alltid er fantastisk*). (s. 507, min oversettelse).

2.3 Autentisk stolthet

Autentisk stolthet er den genuine tilfredstillelsen og gleden over prestasjoner eller atferd som kan tillegges egen kunnskap, kompetanse og erfaring (Bodolica & Spraggon, 2011; Lewis, 2000). Opplevelsen av autentisk stolthet øker selvfølelsen og styrker den genuine selvtilliten (Tracy & Robins, 2007b).

Opplevelsen av autentisk stolthet er direkte relatert til en bestemt prestasjon eller atferd. Som nevnt er utfallet av attribusjonsprosessen ”det jeg gjør”, og ofte knyttet til den innsatsen man har lagt ned i prestasjonen.

2.4 Hybris

Hybristisk stolthet eller hybris¹ blir av Bodolica and Spraggon (2011) omtalt som ”the dark side of pride”. Arroganse, overmøt, narsissisme, overlegenhet, overdreven selvtillit og dominans er karakteristikkene av hybris (Bodolica & Spraggon, 2011; Carver et al., 2010; Lewis, 2000; Tracy & Robins, 2007a).

I opplevelsen av hybris skjer det en global attribusjon til selvet som bakgrunn for det å lykkes. ”Den jeg *er*” er årsaken i motsetning til den autentiske stoltheten, hvor årsaken attribueres til ”det jeg *gjør*”. Hybris kan sees på som en generalisert overdreven positiv vurdering av sin egen verdi, og en overdreven vektlegging av sine egne ferdigheter og styrker.

2.5 Påvirkning for videre prestasjoner

Stolthet blir sett på som en viktig motivasjonsfaktor for prestasjoner (Pekrun et al., 2009; Williams & DeSteno, 2008). Følelsen er nært knyttet til mestringstro (self-efficacy) og selvtillit (Williams & DeSteno, 2009). Stolthet har også vist seg å ha en utholdende effekt på prestasjoner (Williams & DeSteno, 2008).

Selv om alle disse konsekvensene av stolthet kan virke fasiliterende for prestasjoner, viser det seg paradoksale motsetninger gjennom de to typene av stolthet – autentisk stolthet og hybris. Autentisk stolthet blir ansett som adaptiv, mens hybris blir sett på som maladaptiv og selvdestruktiv (Bodolica & Spraggon, 2011; Carver et al., 2010; Tracy & Robins, 2007a). Carver et al. (2010) rapporterer fra sitt arbeid at autentisk stolthet er assosiert med selvkontroll, mens hybris er assosiert med impulsivitet. Med disse antydningene om divergerende konsekvenser for videre atferd, er det interessant å undersøke videre de spesifikke konsekvensene av autentisk stolthet og hybris.

Med denne teorien som bakgrunn startet mitt arbeid med å utforske stolthet hos unge fotballspillere. Hvordan opplever de stolthet? Kommer det frem i spillernes beskrivelser at de skiller mellom autentisk stolthet og hybris? Og gir spillerne uttrykk for at de to ulike formene for stolthet kan ha ulike konsekvenser for videre prestasjoner?

¹ I forskningslitteraturen brukes begrepene *hybristisk stolthet* og *hybris* om hverandre når denne formen for stolthet beskrives. I denne oppgaven vil jeg benytte begrepet *hybris* som synonymt med hybristisk stolthet.

3 Metode

I denne oppgaven er kvalitativ metode valgt som tilnærming. Bakgrunnen for dette valget var mitt ønske om å utforske unge fotballspilleres erfaringer og opplevelser rundt stolthet.

Kvalitativ metode er en forskningsstrategi som anses som egnet for å innhente beskrivelser om individuelle karaktertrekk, egenskaper, opplevelser og erfaringer for å belyse et fenomen (Bryman, 2008; Kvale, 2007; Malterud, 2002). Utgangspunktet var at jeg gjennom intervjuer med spillere kunne få tak i beskrivelser av situasjoner, opplevelser og følelser de assosierte med stolthet. Samtalens form kunne også gi rom for å utforske spillernes tanker om hvorvidt en opplevelse av stolthet har en påvirkning på deres utvikling.

Et kjennetegn på kvalitativ metode er interessen for den subjektive opplevelsen til individet (Malterud, 2002). Hvordan er beskrivelsen den enkelte spilleren gir av stolthet? Hvordan kan beskrivelsene fra dette utvalget øke kunnskapen og forståelsen av fenomenet, og gi oss nye innspill og tanker om stolthet? Utgangspunktet var å utforske et fenomen som ikke i tilstrekkelig grad hadde blitt utforsket i den valgte populasjonen med unge fotballspillere.

I denne oppgaven har jeg basert meg på tematisk analyse etter Braun & Clark (2006). Steg 1 handler om hvordan man innhenter materialet. Steg 2 dreier seg om hvordan man analyserer og gir mening til det materialet man har samlet inn. Steg 2 vil bli nærmere presentert i analysekapitlet. Videre i dette kapitlet vil jeg redegjøre for og beskrive mine metodiske valg. I dette vil jeg nevne noen metodiske betraktninger, som også vil bli mer utfyllende diskutert i diskusjonskapitlet.

3.1 Prosedyre

I begynnelsen av september 2013 kontaktet jeg klubben² og utvalget jeg ønsket å intervju. Fra tidligere samtaler med professor Geir Jordet ved Norges Idrettshøyskole, ble klubben ansett som et egnet utvalg. Bakgrunnen for dette var svært gode prestasjoner og resultater som vi anså som grobunn for opplevelsen av suksess, noe vi ønsket som en forutsetning for å utforske stolthet.

Jeg hadde et innledende møte med hovedtrener hvor prosjektet ble presentert, og hvor den videre gjennomføringen ble planlagt. Hovedtrener var ansvarlig for den videre kommunikasjonen av informasjonen til utvalget.

² Av anonymitetshensyn er ikke fotballklubben navngitt i oppgaven, men refereres bare til som klubben.

All kontakt og møter mellom utvalget og meg ble lagt til lagets treningstider og i klubbens lokaler. Den første kontakten var et felles informasjonsmøte hvor hele spillergruppen var samlet. Prosjektet og rammene for dets gjennomføring ble presentert. Hele spillergruppen fikk utdelt informasjonsskriv (vedlegg 1) og et eget informasjonsbrev til foresatte (vedlegg 2). Samtykkeskjema (vedlegg 1) ble også gjennomgått, utfylt og levert. 23 spillere var til stede, hvor av 22 fylte ut samtykke til å delta. Møtet ble avsluttet med at spillerne fikk utdelt et spørreskjema (vedlegg 3) som de brukte 10-15 minutter på å fylle ut.

To uker etter informasjonsmøtet begynte intervjuene med spillerne. Treneren hadde da satt opp et utvalg på 15 spillere for intervjuer. Disse var valgt etter deres posisjon i spillergruppen. De utvalgte spillerne hadde alle hatt gode prestasjoner i sesongen som nylig var avsluttet, og de var ønsket videre av klubben neste sesong. Sannsynligheten var derfor stor for at de ville være i klubben ved eventuell videre oppfølging av prosjektet. Spillerne møtte opp en og en i klubbens lokaler hvor de ble intervjuet av prosjektleder. Alle intervjuene fulgte en tidsplan laget av prosjektleder og hovedtrener. Fra oppsettet på 15 spillere gjennomførte jeg 13 intervjuer, da to av spillerne ikke møtte til intervju. Det ene fraværet skyldtes en forglemmelse, mens den andre var av tidsmessige prioriteringer for spilleren. Siste intervju ble gjort rett i forkant av at alle spillerne fikk en lengre periode fri etter sesongslutt.

I begynnelsen av februar 2014 hadde prosjektleder et møte med hovedtrener. I dette møtet diskuterte vi nærmere spillernes beskrivelser og trenerens gjenkjennelse i dette. Treneren kom med utfyllende informasjon som igjen ga spillernes beskrivelser et bredere og mer utfyllende perspektiv. Denne samtalen ble tatt opp med lydopptaker.

For å avrunde kontakten med utvalget hadde prosjektleder i april 2014 et felles møte med samtlige intervjuobjekter hvor hovedtrekkene i arbeidet ble presentert.

Dette hovedoppgaveprosjektet er meldt inn og har fått godkjenning av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste, NSD. Innhenting, bruk og oppbevaring av personopplysninger er gjort i henhold til gjeldende regelverk.

3.2 Utvalget

Spillerne i utvalget spilte alle for U19-laget til en norsk tippeligaklubb i 2013. Klubben ble valgt med utgangspunkt i stabilt gode prestasjoner og resultater de senere årene. Seier og topplasseringer i seriespill, gode plasseringer i Telenor Cup-NM U19 og seier i eliteturneringer, er eksempler på det. Mange av spillerne fikk spilletid i 2. divisjon herrer i

2013. Flere av spillerne hospiterte med A-laget i løpet av sesongen, og noen debuterte og fikk spilletid i Tippeligaen 2013. I spillergruppen er det dessuten flere spillere som har representert Norge på yngre landslag. Denne rekken av prestasjoner og resultater kan objektivt anses som kriterier for å oppleve og å erfare suksess, både som lag og som enkeltspillere. Å lykkes i dette utviklingsarbeidet er en prioritet fra klubben sin side, og dette miljøet kan anses helt i toppsjiktet for spillerutvikling i Norge.

Alderen på de 13 mannlige spillerne som gjennomførte intervju var mellom 17-19 år, med gjennomsnittsalder på 18,1 år ($SD=0,58$). 6 av spillerne var etnisk norske, mens 7 hadde annen etnisk bakgrunn. Av disse spillerne hadde samtlige 13 spillere blitt seriemestere for junior i 2013. 9 av 13 spillere var med under seieren i en eliteturnering. 12 av 13 spillere hadde hospitert med A-laget i løpet av sesongen 2013, hvorav 2 av 13 hadde debutert på A-laget i Tippeligaen i 2013. 12 av 13 spillere hadde tidligere kamper for kretslandet hvor 4 spillere også hadde U-landslagskamper for Norge. 9 av 13 spillerne var elever ved et Toppidrettsgymnas i regi av klubben.

3.3 Intervjuguide

Intervjuguiden i denne oppgaven ble utformet etter retningslinjene for et semi-strukturert intervju (Bryman, 2008; Kvale, 2007). Se vedlegg 4 for intervjuguiden i sin helhet. I tillegg hentet jeg inspirasjon fra andre masteroppgaver med en kvalitativ tilnærming (Se eksempelvis Brevig, 2010; Kaldestad & Hovland, 2007).

I arbeidet med å utforme intervjuguiden var oppgavens problemstilling styrende. Jeg var opptatt av å finne ut hvordan jeg skulle gå fram, hvilke spørsmål jeg kunne stille for å få spillerne til å beskrive stolthet, hvordan jeg skulle klare å fange opp autentisk stolthet og hybris, og hvordan jeg skulle få spillerne til å reflektere rundt hvordan stolthet påvirket deres utvikling.

Etter å ha utarbeidet et utkast til intervjuguide gjennomførte jeg tre pilotintervjuer. Disse intervjuene ble gjennomført på spillere med tilsvarende opplevelser fra 2013, i samme alder som utvalget, men fra en annen klubb. Etter pilotene ble intervjuguiden tilpasset nærmere og ferdigstilt. Den besto da av en innledning og fire deler med ulikt fokus i spørsmålene. Videre følger en nærmere begrunnelse av innholdet i intervjuguiden.

I innledningen av intervjuet oppsummerte jeg lagets resultater og prestasjoner fra sesongen som nylig var avsluttet. Sett utenfra var dette kriterier for opplevelsen av suksess som igjen kunne gi erfaringer med følelsen av stolthet. Jeg valgte å begynne med denne

innrammingen for at suksesskriteriet skulle ligge som utgangspunkt for det videre intervjuet. Som en oppfølging av dette fikk spillerne kort oppsummere sin opplevelse av sesongen 2013. Dette ga meg som intervjuer en viktig indikator på hvordan den enkelte spilleren oppfattet seg selv, sammenliknet med lagets prestasjoner fra den avsluttede sesongen. Alle spillerne hadde forskjellige opplevelser fra 2013. Det var både oppturer og nedturer og perioder med suksess og perioder uten den store følelsen av stolthet. Dette var nyttig informasjon å ta med i den videre dialogen i intervjuet.

Før jeg gikk videre til spørsmålene presenterte jeg agendaen for intervjuet. Jeg forsøkte å normalisere følelsen jeg ønsket å utforske sammen med spilleren. Jeg la vekt på at stolthet er noe vi alle kan føle og at følelsen av stolthet ofte kommer etter at vi tenker vi har gjort noe bra, eller vi har gjort noe vi er fornøyd med.

I første del ønsket jeg å få spillernes beskrivelser av stolthet. I hvilke situasjoner opplever spillerne stolthet? Hvilke følelser beskrives? Hvordan uttrykker de det? Hva kjennetegner deres opplevelse av stolthet? Hva legger spillerne i sin definisjon av begrepet? I denne delen knyttet jeg spørsmålet opp mot en nylig opplevelse av stolthet. Utgangspunktet var at nærhet i tid kunne antas å hjelpe spillernes erindring fra disse situasjonene. I gjenfortellingen av situasjonene fikk jeg spillerne til å gi fylldige beskrivelser av situasjonen, omstendighetene, og rammene for opplevelsen, før jeg gikk videre inn på det jeg var interessert i – følelsene. Jeg valgte å være direkte med begrepet, siden erfaringen fra pilotene viste at det var viktig å konkretisere for å få spillerne til å beskrive stolthet.

I den andre delen av intervjuet var spørsmålene knyttet opp mot det å lykkes. Hvordan definerte spillerne dette? Hvordan opplevde spillerne at trenerne definerte det å lykkes? Og hvordan definerte klubben at en juniorspiller lykkes? Utgangspunktet for disse spørsmålene var å utforske ”Standard, Rules and Goals” (SRG) fra den nevnte modellen av selvbevisste emosjoner til Michael Lewis (Lewis, 2000, 2008). Dette ville også gi meg noen holdepunkter for hvordan det å lykkes kunne måles i konteksten spillerne var i. For mange av spillerne var flere av disse punktene oppnådd. Etter Lewis’ kognitive-attribusjonsmodell ville dette evalueres som suksess og uttrykkes som stolthet.

I den tredje delen ble spillerne stilt spørsmålet om en opplevelse hvor de følte seg mislykket. Bakgrunnen for denne delen var å få frem kontrasten med det å lykkes, stolthetsfølelsen, og hvordan man blir preget av det. I svarene på dette spørsmålet ble det tydelig hos flere av spillerne ubehaget, den negative tilstanden de kommer i, og hvordan de blir preget når de er i denne tilstanden. Disse spørsmålene var også en del av det å undersøke hvordan følelsene kan påvirke utviklingen.

I den fjerde og siste delen av intervjuet var fokuset rettet tilbake mot opplevelsen av stolthet. Hvordan påvirker denne følelsen deg? Hva har den å si? Hvordan preger den utviklingen din? Dette er krevende, da en må se seg selv utenfra og over tid.

Avslutningsvis i intervjuet spurte jeg spillerne om hvordan det hadde vært å bli intervjuet, og hvordan det var å snakke om stolthet.

3.4 Datainnsamling

Etter presentasjonen ved oppstarten av prosjektet fylte hele spillergruppen hvert sitt skjema som kartla ulike demografiske variabler hos spillerne.

Alle intervjuene ble gjennomført i klubbens lokaler i begynnelsen av november 2013. Jeg ledet og gjennomførte selv de 13 intervjuene. Tidspunktene var i forbindelse med lagets treningstider. Intervjuene varte i gjennomsnitt 39 minutter (varierende fra 26-51 minutter). Alle intervjuene ble tatt opp med lydopptaker. Avslutningsvis i hvert intervju oppsummerte og debriefet jeg spillerne. Som takk for deltakelsen fikk alle spillerne et Flaxlodd.

I begynnelsen av februar 2014 hadde jeg et oppsummerende intervju med lagets trener. Intervjuet ble gjennomført i klubbens lokaler og tatt opp med lydopptaker.

3.5 Transkribering

Gjennom transkriberingen fikk jeg god anledning til å bli bedre kjent med materialet. Kvale (2007) omtaler transkriberingsprosessen som en forberedende og innledende fase før den videre analysen av materialet. Dette erfarte jeg selv ved at jeg fikk flere tanker, ideer og vinklinger gjennom transkriberingen.

I alt utgjorde de 13 intervjuene 168 sider tekst med transkribert materiale. I omformingen fra muntlig tale til skriftlig form er det flere ting å ta stilling til. Den videre bruken av materialet, som i dette arbeidet var å undersøke det verbale innholdet i intervjuene, kan være førende for prioriteringer i transkriberingsprosessen (Braun & Clarke, 2006; Kvale, 2007). Prioriteringene jeg gjorde i transkriberingen var å ikke markere tonefall, pauser, kroppsspråk og pauseord som for eksempel ”ehh”. Dette fremstiller det transkriberte materialet mer som en presentasjon av det verbale innholdet enn måten det ble presentert på. Denne vurderingen ble gjort med utgangspunkt i den videre bruken av materialet, og for å forkorte en allerede noe tidkrevende prosess. Min interesse i intervjuene var å utforske spillernes beskrivelser, opplevelser og erfaringer knyttet til spørsmålene jeg stilte dem. Selv om det kan diskuteres hvordan man kan skille form og innhold, gjorde disse prioriteringene at

jeg konsentrerte meg mer om teksten og det verbale innholdet, enn måten spillerne fortalte det på. Jeg organiserte materialet med å nummere dialogen etter S1, S2, S3 osv. for spiller og P1, P2, P3 osv. for intervjuer. Denne organiseringen var en hjelp for den videre analysen av intervjuene.

Intervjuene ble også anonymisert i så stor grad som mulig. Alle intervjuene ble kodet etter spillerens tall i koblingsnøkkelen i prosjektet. Eksempler hvor jeg anonymiserte i teksten var i bruken av klubbens navn samt navn på medspillere, trenere, motstandere, samt å ikke nevne resultater eller steder som kunne bidra til å identifisere spillere eller situasjoner. Flere av spillerne satte anonymitet som en betingelse før de begynte å beskrive episoder eller andre spillere. Anonymiteten inngikk i et tillitsforhold som gjorde at spillerne delte informasjon de ellers ville være betenkt over å dele.

3.6 Min rolle som intervjuer

Jeg forsøkte å møte spillernes beskrivelser på en åpen og nysgjerrig måte, samtidig som mine forkunnskaper, antagelser og bakgrunn er uløselig knyttet til min forståelse og bearbeidelse av materialet. Dette er det forbundet både positive og negative sider ved.

Min bakgrunn som fotballspiller og –trener tror jeg ga meg et fortrinn i møte med spillerne. I intervjurollen hadde jeg en forståelse av spillernes opplevelser som de beskrev tett knyttet opp mot fotballbanen og fotballmiljøet. Min egen erfaring og kjennskap til konteksten, situasjoner og ting som kan utspille seg, tror jeg spilte positivt inn på måten jeg skapte dialogen med spillerne. Min mulighet for innlevelse og gjenkjennelse i spillernes beskrivelser formet en god kontakt, og ledet til en tillitsfull og ærlig samtale. Dette var mitt inntrykk fra intervjuene, noe spillernes tilbakemeldinger om intervjusituasjonen også bekreftet.

4 Analyse

I sin artikkel *Using thematic analysis in psychology* (2006) presenterer Braun og Clark tematisk analyse og viser seks faser som en fremgangsmåte for denne analysemetoden. Under vil jeg presentere analysen fase for fase, etter hvordan jeg har arbeidet med å analysere og forstå materialet fra de 13 intervjuene. For en nærmere presentasjon av selve analyseprosessen – se vedlegg 5.

4.1 Fase 1: Å bli kjent med materialet

Når man skal begynne en analyseprosess, er det viktig først å fordype seg i materialet. Braun og Clark (2006) hevder at det å bruke tid på å utforske dybden og bredden i materialet er en undervurdert forutsetning for en god analyse. Fordypningen bør skje gjennom en gjentagende og aktiv lesing av materialet. Før gjennomlesningen kan starte har man gjerne brukt mye tid med materialet gjennom transkribering fra lyd til tekst. Transkriberingen er en grundig og omstendelig prosess som kan være en utmerket måte å gjøre seg kjent med materialet på (Braun & Clarke, 2006; Kvale, 2007).

Samtidig som man gjør seg kjent med materialet, noterer man seg tanker, ideer og tematikk. I denne fasen skal man ha en åpen og nysgjerrig holdning overfor hva i materialet som kan belyse problemstillingen som skal utforskes.

For meg begynte fase 1 allerede i intervjusituasjonen med spillerne. Siden jeg selv samlet inn materialet, ga dette et grunnleggende kjennskap til innholdet. I etterkant av hvert intervju noterte jeg kort tanker og temaer jeg satt igjen med. Fordypningen i materialet fortsatte gjennom transkriberingsprosessen. Da jeg var ferdig med transkriberingen, samlet jeg alle notatene jeg hadde skrevet fra intervjuene og transkriberingen. Denne oversikten, med 8-10 temaer, hadde jeg med meg da jeg leste gjennom hele materialet første gang. Underveis i gjennomlesningen ble temaene jeg allerede hadde merket meg enda tydeligere, og jeg noterte meg nye temaer som kom mens jeg leste materialet.

4.2 Fase 2: Organiseringen av rådata fra materialet

Listen med potensielle temaer utformet i den første fasen, er utgangspunktet for fase 2. Oppgaven i fase 2 er å samle rådata fra materialet som underbygger temaene fra listen. Rådata i denne oppgaven er sitater og utdrag fra de transkriberte intervjuene. Man må derfor på ny lese gjennom materialet parallelt med at man noterer rådata som underbygger temaene.

I det man begynner dette arbeidet, er det nyttig å ta større del av konteksten rundt sitatet man er ute etter. Dette kan være viktig informasjon for den senere analysen. I denne gjennomgangen av materialet er det viktig at man fremdeles er åpen for at flere temaer kan vise seg som aktuelle.

Som i fase 1 hadde jeg listen med temaene med meg da jeg leste gjennom materialet på ny. I denne gjennomgangen noterte jeg sitater og sekvenser fra hvert intervju som kunne gå inn under temaene fra listen. I denne delen av prosessen er det viktig å huske at samme rådata kan passe under flere temaer.

I fase 2 må man ta et valg om hvorvidt analysen skal være styrt av dataene i materialet eller etter teori (Braun & Clarke, 2006). Arbeidet med denne oppgaven har hatt et teoretisk utgangspunkt. Med bakgrunn i hvordan forskningsteorien beskriver stolthet har jeg sett spillernes opplevelser i lys av dette. Selv om jeg har med meg det teoretiske utgangspunktet, har jeg samtidig ønsket å utforske hva som ligger i materialet. På denne måten har jeg vært styrt av teori i analysen, men samtidig vært åpen for at materialet kan utfordre teorien. Med en slik tilnærming har jeg forsøkt å ivareta interessen for den subjektive opplevelsen til individet i den kvalitative forskningstradisjonen (Malterud, 2002).

4.3 Fase 3: På jakt etter temaer

Når man skal begynne fase 3, er materialet organisert i overordnede temaer hvor utdrag fra intervjuene har blitt plassert inn under temaene. Oppgaven i den tredje fasen av analysen er å sortere materialet videre inn i nye potensielle temaer. Er det overordnede temaet beskrivende slik det fremstår? Rommer temaet flere ulike temaer? Kan noen av temaene kombineres? Er det noen temaer som kan utelates, eller andre temaer som kan nyanseres? I denne fasen kan det være nyttig å jobbe visuelt med materialet (Braun & Clarke, 2006). Jeg valgte Word og Excel som redskaper i min fremstilling av utviklingen av temaene (se vedlegg 5).

I denne fasen av analysen organiserte jeg arbeidet mitt som følgende. Første steg var å legge alle utdragene under de overordnede temaene (fase 2) inn i et Word-dokument. Jeg leste så gjennom utdragene og markerte hva jeg mente var beskrivende for temaet. Videre i steg 3 klypte og limte jeg alle de markerte utdragene, setningene, ordene og uttrykkene over i et Excel-dokument. Dette dannet grunnlaget for den videre fordelingen av temaer i steg 4. Ved gjennomlesning av de markerte utdragene kategoriserte jeg videre utdragene i flere undertemaer. Denne prosessen kan gjentas flere ganger for å videreutvikle temaene.

Gjentakende runder med steg 4 kan resultere i en nyansering av undertemaene i det overordnede temaet som var utgangspunktet.

Analyseprosessen i fase 3 gjennomførte jeg på alle temaene fra listen jeg hadde utformet i fase 1 og fase 2. Dette ga en strukturell gjennomgang av alle temaene, med oversiktlig resultater fra materialet.

4.4 Fase 4: Ny gjennomgang av temaene

Når fase 3 er gjennomført og man sitter igjen med et knippe temaer, er det klart for nærmere gjennomgang av hvert tema. I denne fasen gjelder det å foreta en kvalitetssikring av temaene som så langt har kommet fram i analyseprosessen. Er det nok støtte for de valgte temaene i materialet? I denne gjennomgangen anbefaler Braun og Clark (2006) to nivåer for å vurdere temaene opp mot materialet. Det første nivået er å se om temaet er samsvarende med utdragene som har dannet grunnlaget for temaet. Er temaet representativt for informasjonen utdragene fra intervjuene gir? Hvis dette stemmer, kan man bevege seg til neste nivå. På nivå 2 skal man se temaene opp mot hele materialet. Er temaene representative for hele materialet? Stemmer det tematiske kartet man har formet gjennom de tidligere fasene overens med informasjonen fra intervjuene? Hvis man opplever at temaene ikke representerer materialet, må man på nytt se på temaet og prosessen fram mot å identifisere temaet.

I prosessen med å kvalitetssikre temaene er begrepene indre homogenitet og ytre heterogenitet gode verktøy. Temaets innhold skal være koherent (indre homogenitet), samtidig som det skal være klare skiller mellom temaene (ytre heterogenitet) (Braun & Clarke, 2006).

I min analyse hadde jeg 12 temaer som jeg analyserte i fase 3. I fase 4 valgte jeg ut de temaene som var mest i tråd med min problemstilling. Med dette utvalget utførte jeg fase 4 som beskrevet over. Hvordan stemmer temaet og undertemaene med utdragene fra intervjuene? Og hvordan stemmer det tematiske kartet jeg har laget overens med materialet fra alle intervjuene?

4.5 Fase 5: Å definere og gi temaene navn

På dette punktet i analysen handler det om å ferdigstille temaene. Hvordan presenteres innholdet i temaet best mulig etter temaets navn? Gir navnet leseren et umiddelbart inntrykk i hva som ligger i temaet? Er undertemaene nyttige i forklaringen eller utdypningen av det overordnede temaet? Hvordan er temaet og innholdet opp mot problemstillingen og det man

ønsket å belyse i materialet? Dette er spørsmål som alle kan være til hjelp i den siste justeringen av temaene.

I denne fasen fikk jeg god hjelp til å drøfte navnene på temaene med min veileder. Dette var viktige diskusjoner, med små og store justeringer, for en best mulig fremstilling av resultatene fra analysen.

4.6 Fase 6: Å produsere rapporten

Braun og Clarks (2006) siste fase er å presentere hvordan man har gått frem i den tematiske analysen og presentasjon av sine resultater. Denne fasen er gjort gjennom analysedelen av oppgaven hvor jeg har forsøkt å vise hvordan jeg har gått frem på en systematisk måte for å analysere mitt materiale. Min fremgangsmåte er som tidligere nevnt presentert i vedlegg 5 med temaet hybris som eksempel. Videre presenteres resultatene av analysen gjennom flere eksempler i neste kapittel. Da er det i hovedsak resultater fra fase 4 og 5 som presenteres.

5 Resultater

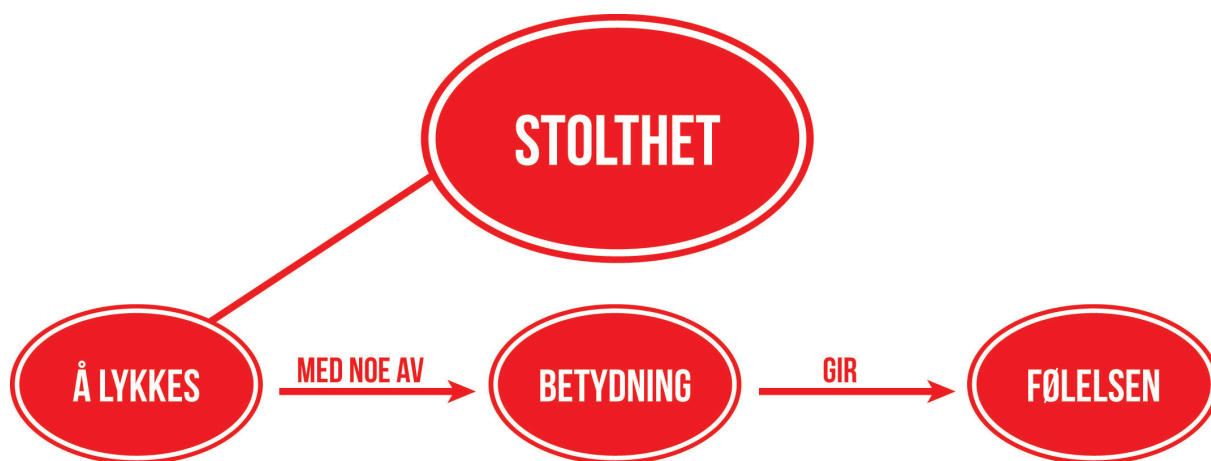
I dette kapitlet vil jeg presentere resultatene av analysen av materialet. Jeg har valgt å illustrere resultatene fra analyseprosessen i tematiske kart. Ved hjelp av sitater fra spillerne vil jeg eksemplifisere innholdet i de temaene og undertemaene jeg har valgt ut. Dette er et utvalg av resultatene fra materialet som vil belyse problemstillingen: *Hvordan opplever unge fotballspillere følelsen av stolthet, og hvordan kan opplevelsen av stolthet påvirke den videre utviklingen til spillerne?*

De konkrete forskningsspørsmålene er ment å belyse ulike deler av problemstillingen.

Spørsmål 1-4 indikerer *hvordan unge fotballspillere opplever følelsen av stolthet*, mens spørsmål 5-6 retter seg mot *hvordan opplevelsen av stolthet kan påvirke den videre utviklingen til spillerne*.

5.1 1. Hvordan beskrives stolthet hos unge fotballspillere?

Utgangspunktet for å svare på dette spørsmålet er hentet fra hvordan spillerne selv definerer stolthet. Disse beskrivelsene er utdypet gjennom hvordan spillerne fortalte at stolthet oppleves og uttrykkes av dem selv eller av medspillere.

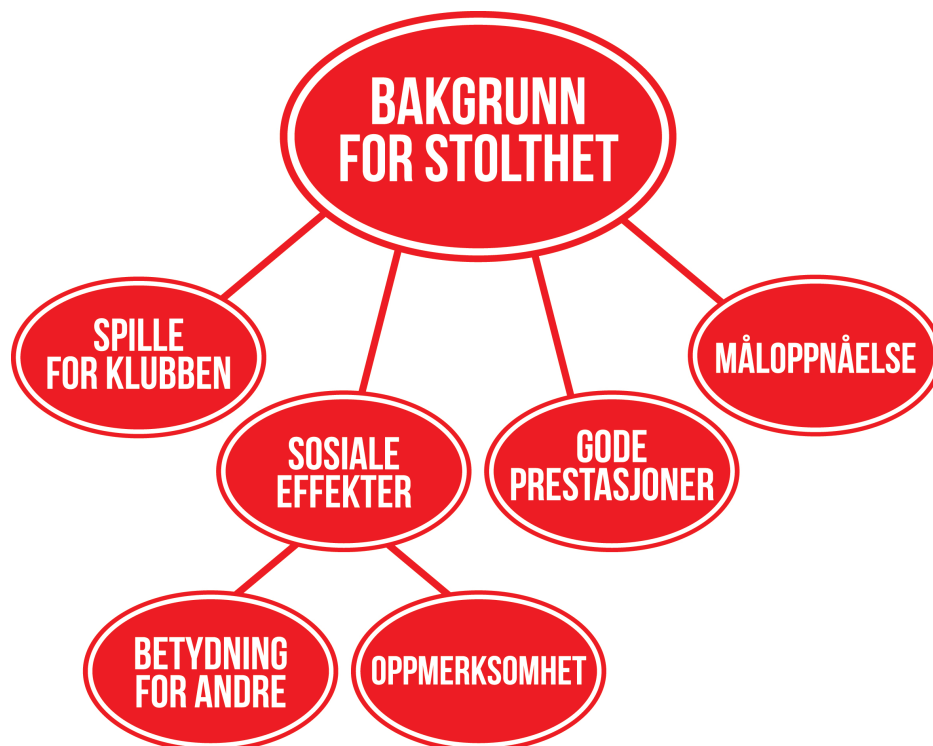
Figur 5-1

Stolthet ble definert som *Følelsen av å lykkes med noe av betydning*. I dette temaet fortalte en av spillerne: ”å få til noe du ønsker og følelsen du får når du får det til”. En annen brukte denne formuleringen: ”man vet at man har gjort noe bra, noe man kan være stolt av”. Eller som en tredje spiller sa: ”det er noe du gjør, noe du er stolt av, og du får en følelse etterpå at du er vellykket”. Som temaet antyder så opplever spillerne stolthet fordi de lykkes. Men et

viktig tillegg til å lykkes er at det spillerne lykkes med er av *Betydning* for dem. Dette forklarte spillerne på følgende måte: ”når du er glad i noe, som for eksempel fotball da, og du gjør det bra der, da du føler deg stolt”. Og som en annen sa: ”du føler deg stolt fordi du er veldig glad i fotball og du har lyst til å komme langt med det”. Ut fra disse sitatene kan man tenke seg at spillerne opplever stolthet når de lykkes med noe som er av betydning for dem, og fotballen er av stor betydning for dette utvalget av unge fotballspillerne.

En av spillerne oppsummerte *Følelsen* av stolthet på denne måten: ”stolthet, det er en følelse, nærmest en ubeskrivelig følelse. Det er på en måte den følelsen et individ ønsker å oppleve. Det er på en måte idealfølelsen, da. Vil jeg si.”

I spillernes definisjoner av stolthet kom også bakgrunnen for å oppleve stolthet frem. Hva gjorde spillerne stolte? Fra hvilke situasjoner eller episoder fortalte spillerne om stolthet? I analysen utformet jeg et eget tematisk kart for dette, fordi disse temaene var mer rettet mot *hva* spillerne ble stolte av enn *hvordan* de opplevde stolthet.

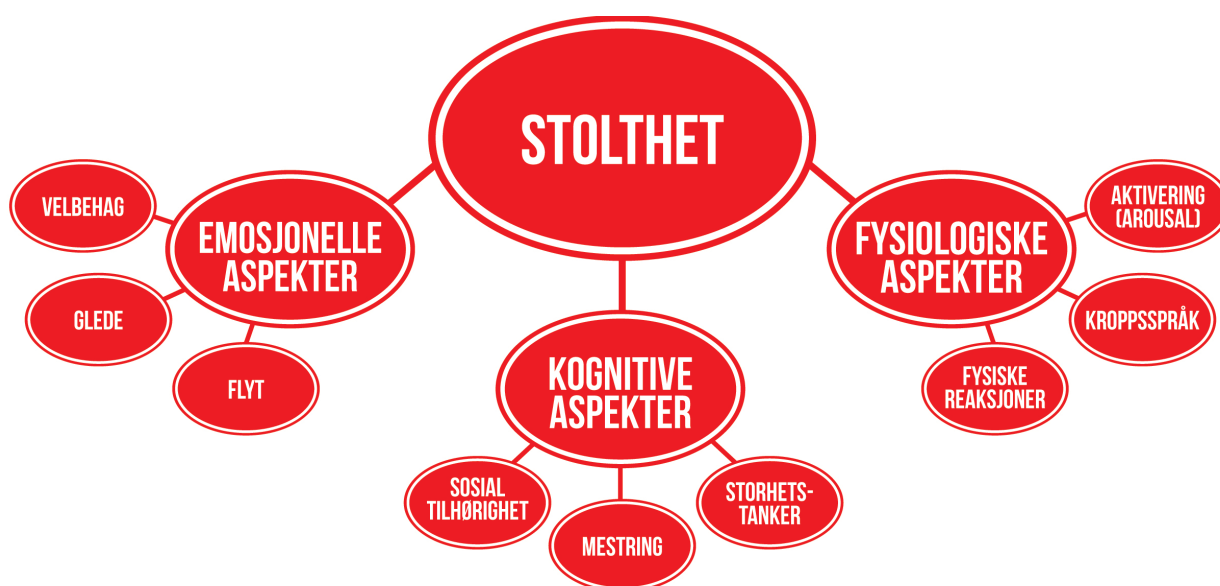
Figur 5-2

Spille for klubben dreide seg om tilhørigheten og statusen det fulgte med å spille for akkurat denne klubben. ”Det er stolthet for meg å spille i klubben”. Temaet *Gode prestasjoner* var vellykkede involveringer av spillerne som pasninger, driblettinger, taklinger og avgjørende valg i ulike spillsituasjoner. Dette kan oppsummeres med et sitat fra denne spilleren: ”en bra

kamp, mye bra involveringer, godt samspill, alle er positive, gjør det treneren har snakket om før kamp, da blir jeg stolt”. *Måloppnåelse* handlet om å oppnå mål man har satt seg: ”jeg blir stolt når jeg har klart et mål jeg har inngått med trenerne”. *Sosiale effekter* delte jeg i to undertemaer: Betydning for andre og Oppmerksomhet. *Betydning for andre* var som denne spilleren sa: ”jeg tenker at stolthet for meg er egentlig at jeg presterer såpass bra at ikke bare meg selv, men også andre rundt meg blir glad”. Og videre med *Oppmerksomhet* som denne spilleren forklarte slik: ”når alle snakker om deg, og du vinner NM og vinner turneringer... da føler du en stolthet der og da”.

Å lykkes i en 2. divisjonskamp med betydning var den situasjonen flest spillere tok utgangspunkt i for å fortelle om stolthet. Det å gjøre gode prestasjoner på dette nivået ble ansett som det å lykkes for spillerne i junioralder, både av trenerne og spillerne.

Hvordan opplevelsen av stolthet var for spillerne, kan oppsummeres med det tematiske kartet under (figur 5-3). Med utgangspunkt i spillernes egne beskrivelser utformet jeg tre temaer, med tilhørende tre undertemaer for følelsen av stolthet.

Figur 5-3

Emosjonelle aspekter var det første temaet og beskriver følelsene spillerne knyttet til opplevelsen av stolthet. Under dette temaet valgte jeg å bruke begrepene Velbehag, Glede og Flyt. *Velbehag* var de positive assosiasjonene og det tilfredsstillende med følelsen. Spillerne brukte ord som ”god”, ”deilig”, ”godfølelse”, ”en kjempegod følelse” og ”en av de beste følelsene jeg kan få” for å beskrive velbehaget. *Glede* er en av de seks universelle emosjonene, og var det ordet som spillerne nevnte flest ganger i sine assosiasjoner til stolthet.

Flyt er opplevelsen av ”flow” som kommer fra Csikszentmihalyis flytsonemodell (Csikszentmihalyi, 1990). Flyt er følelsen der du er helt konsentrert og oppslukt i aktiviteten du er i, hvor alt annet mister sin betydning. Spillerne fortalte om denne følelsen gjennom ”funker liksom alt”, ”alt sitter” og ”kjenner meg i flyten”.

Det andre temaet var *Kognitive aspekter*. Dette var tanker, tolkninger og forklaringer spillerne hadde rundt opplevelsen. *Sosial tilhørighet* viser til at spillerne opplevde seg ”verdsatt”, ”godtatt” og at de ”bidro” i laget. *Mestring* viser til spillernes følelse av å strekke til på det nivået de spilte på. *Storhetstanker* var følelsen av ”bedre enn det en ellers er”, ”spesiell” og ”føler at man kunne gjøre ting man ikke visste man kunne”. Dette er storhetstanker i den betydning at man har svært positive tanker om seg selv, der man risikerer å bevege seg fra realiteten til en idylliserende innramming av seg selv.

Det siste temaet under opplevelsen av stolthet var *Fysiologiske aspekter*. Dette temaet referer til indre og ytre kroppslige uttrykk. Spillerne beskrev *Fysiske reaksjoner* i forbindelse med opplevelsen. Eksempler på det var blant annet at ”det kribler litt i henda og i kroppen” og ”at blodet pumper”. *Kroppsspråk* var en annen ting spillerne fortalte om i opplevelsen av stolthet. Det kan tolkes som positivt med at spillerne fortalte om et uttrykk hvor de ”ler”, ”smiler”, ”opp med hodet” og ”ut med brystet”. Det siste temaet var *Aktivering (Arousal)*. I dette temaet ligger det at opplevelsen endrer tilstanden hos spillerne. Eksempler på dette var at stolthet gjorde de ”mer gira”, ”yte enda mer”, ”et kick” og ”gir ny energi”.

5.2 2. Skiller spillerne mellom autentisk stolthet og hybris i sine beskrivelser av stolthet?

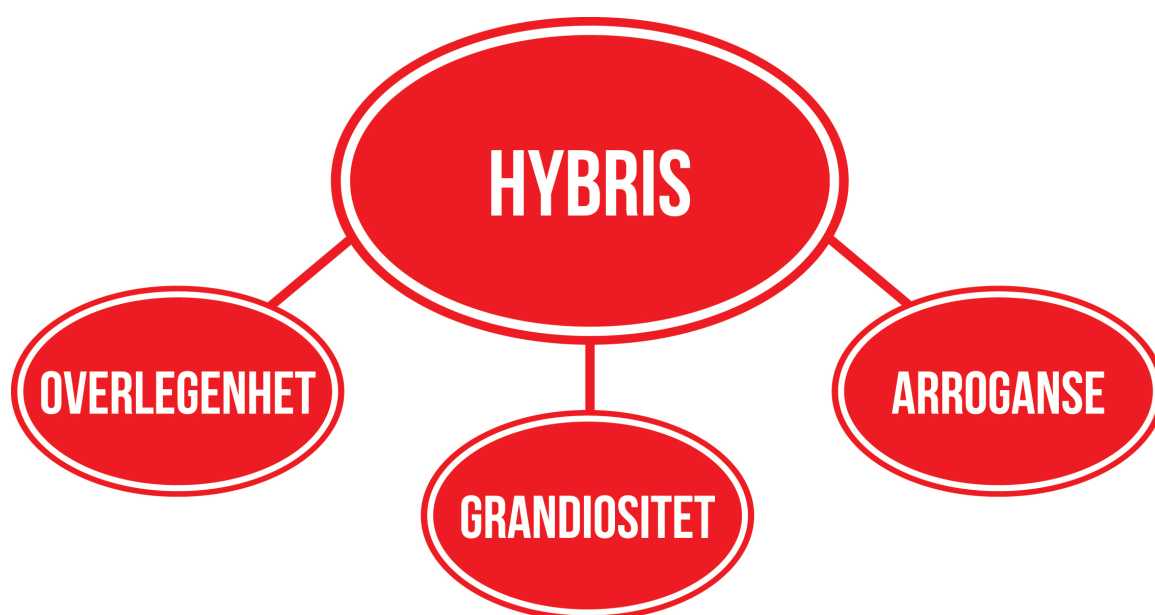
I mange av intervjuene beskrev spillerne en balansegang når det gjelder opplevelsen av stolthet. Alle spillerne trakk frem de positive assosiasjonene med stolthet, slik figur 5-3 viser. Samtidig kom det frem et skille mellom det å være stolt og det å bli *for* stolt. Jeg tolker det slik at disse beskrivelsene er et uttrykk for de to typene av stolthet som blir beskrevet i forskningslitteraturen, autentisk stolthet og hybris. Den autentiske stoltheten er de positive følelsene, den forsterkede selvtiliten og motivasjonen til å jobbe videre. Autentisk stolthet beskrives av en spiller på denne følgende måte: ”så for meg er stolthet motivasjon. Til å jobbe mer, og til å gjenskape det”. Skillet kommer når det blir *for mye* stolthet, da fremkommer hybris. Hybris beskrives av spillerne som ”høy på pæra”, ”arrogant” og ”cocky”. En spiller forklarer viktigheten av: ”å ikke bli for cocky, men fortsatt holde seg nede på bakken”. En annen beskriver grenseovergangen og hva som kan skje på følgende vis:

”stolthet er liksom...det skal gi glede, men jeg synes også at det er viktig å ikke bli for stolt og at det skal være en hvilepute liksom”. Fra et annet intervju fortalte en spiller dette: ”for jeg tror det er viktig at man skal være stolt, stolt hvis man gjør det bra, men at man ikke skal være stolt for lenge”. Med å være stolt for lenge sier spilleren at noe kan skje. Et siste eksempel jeg vil trekke frem er fra en spiller som i sin beskrivelse av hvor viktig stolthet var for ham, også trakk frem følgende: ”men jeg tenker også mye at jeg ikke skal gå over til å bli arrogant og sånne ting...” I denne beskrivelsen ligger det implisitt at opplevelsen av stolthet kan bikke over en grense som leder oss til neste forskningsspørsmål.

5.3 3. Hvordan er spillernes opplevelse av hybris?

Som det tematiske kartet viser under (figur 5-4), har jeg valgt å dele hybris inn i undertemaene *Overlegenhet*, *Grandiositet* og *Arroganse*. Disse undertemaene er oppsummerende for det jeg tolker spillerne beskriver som hybris. Jeg har valgt å fremheve disse beskrivelsene under hybris, selv om det kan være vanskelig å skille dem klart fra de negative konsekvensene av stolthet. Derfor vil jeg i diskusjonen inkludere Overlegenhet, Grandiositet og Arroganse under de negative konsekvensene av stolthet.

Selv om Overlegenhet og Arroganse kan oppfattes som nokså like i betydningen, har jeg valgt å dele de inn i to ulike undertemaer. Bakgrunnen for det er min tolkning at Overlegenhet dreier seg mer om oppførsel mot andre, mens Arroganse vises mer som en holdning. En videre eksemplifisering følger under figuren.

Figur 5-4

Temaet *Overlegenhet* indikerer at man føler seg bedre enn andre, noe som kan inkludere en maktdimensjon. ”At han, eller altså han, det er liksom måten han er på da. Det er sånn, du føler han... for han er på en måte litt over oss da, på en måte, i oppførsel”. En annen spiller forteller om det på denne måten: ”de er der oppe (a-laget) og liksom sier, jeg vet ikke... skal ikke si at de rakker ned på oss, men asså vi må jo gjøre hva de sier, men vi kan ikke fortelle dem noen ting”.

Grandiositet er undertemaet som uttrykker det å bli *for* stolt. Beskrivelsene her er ”høy på pæra”, ”ikke føttene på bakken” og ”er egentlig litt høyt oppe”. En spiller sa det på denne måten: ”at man blir for stolt nesten, får for mye selvtillit”. En annen beskrev opplevelsen der: ”jeg føler meg spesiell. Jeg føler at jeg kan gjøre ting jeg ikke viste jeg kunne”.

Det tredje og siste temaet under hybris er *Arroganse*. I dette temaet ligger det en holdning som andre oppfatter som arrogant og cocky. Spillerne trekker frem flere medspillere hvor dette kan utvikle seg: ”det er jo veldig lett for mange å bli... få litt... bli arrogante da”. Eller som en annen beskrev holdningen til en medspiller: ”du lener deg litt bakpå og så er du litt cocky – ja, jeg har spilt på a-laget og det er liksom”.

5.4 4. Hvordan er spillernes opplevelse av autentisk stolthet?

Opplevelsen av autentisk stolthet kan på mange måter være lik, og sees som en forlengelse av det *Emosjonelle aspektet* ved stolthet vist i figur 5-3. Det er den genuine gleden og velbehaget ved å lykkes med noe som er av betydning for spillerne. En følelse flere av spillerne blir engasjert av å fortelle om, og som de oppriktig beskriver som viktig for dem.

I spillernes beskrivelser av stolthet kommer det frem mange konsekvenser av opplevelsen. Når spillerne snakker om autentisk stolthet er det mer konsekvensene av følelsen som kommer frem, enn trekk og kjennetegn som temaene under hybris. Jeg har derfor valgt å ikke ta med en egen modell av autentisk stolthet, da følelsen kan sees på som den genuine følelsen fra figur 5-3, og kjennetegnene mer kan sees som konsekvenser av opplevelsen som kommer til uttrykk.

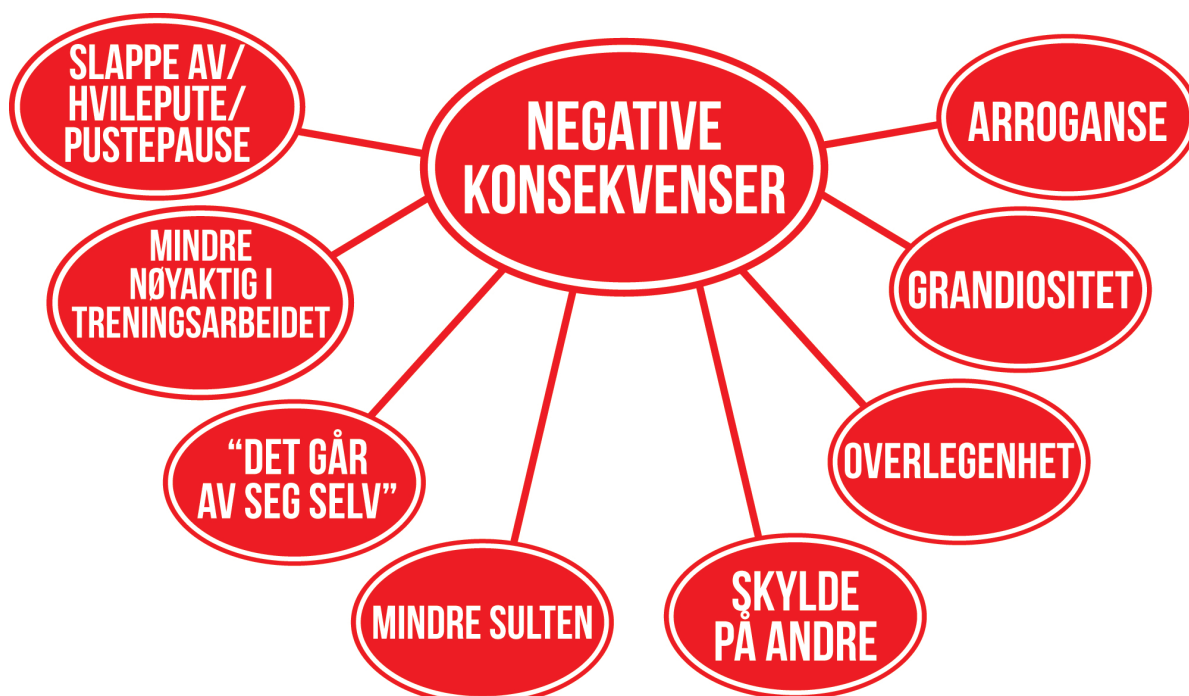
Hvordan kan opplevelsen av stolthet påvirke den videre utviklingen til spillerne?

I intervjuene ble spillerne spurt om hvordan de tenker at opplevelsen av stolthet påvirker dem. I disse sekvensene nevner flere spillere eksempler på mulige positive og negative

konsekvenser for deres videre utvikling. Konsekvensene kan oppstå og samspille parallelt med følelsen av stolthet, eller være direkte konsekvenser av følelsen av stolthet. Under følger en presentasjon av de negative og positive konsekvensene spillerne trekker frem i forbindelse med stolthet.

5.5 5. På hvilken måte kan stolthet påvirke utviklingen *negativt*?

I intervjuene trekker spillerne frem flere eksempler som kan anses som negative for videre prestasjonsutvikling. Jeg har oppsummert de negative konsekvensene i det tematiske kartet under (figur 5-5).

Figur 5-5

Slappe av, hvilepute og pustepause var ord som ble brukt av spillerne. Eksempler på denne konsekvensen er: ”jeg føler at jeg har kommet nærmere drømmen, så derfor kanskje at jeg tar det litt mer...slapper av litt mer”. Eller som en spiller opplevde noen av lagkameratene: ”det kan hende at noen bare føler seg trygge på at de er gode nok og begynne å slappe av”. *Mindre nøyaktighet i treningsarbeidet* blir noen medspillere beskrevet av denne spilleren:

Jeg tror de er litt mer avslappa, vel ikke avslappa, men de er litt sånn mer...bryr seg ikke så fælt på treninger og, ja, det går greit, jeg slo feil, men jeg var jo på laget her om dagen så jeg er uansett sikra, ikke sant.

Under temaet ”*Det går av seg selv*” fortalte en spiller: ”at blir for stolt nesten, får for mye selvtillit. Og tror at...har inngang til kamper der man tror at det skal gå av seg selv”.

Mindre sulten trekkes frem av en spiller som: ”jeg var mye mer sulten på sånt før, to tre år siden enn det jeg er nå”. *Skyld på andre* beskrives av flere av spillerne som en tendens hos noen av spillerne som har lykkes^[1]. *Overlegenhet*, *Grandios* og *Arroganse* er de tilsvarende temaene som ble eksemplifisert under *hybris*^[2].

5.6 6. På hvilken måte kan stolthet påvirke utviklingen *positivt*?

Alle spillerne fortalte levende om hvordan stolthet er en positiv følelse som de trakter etter. Det er et velbehag forbundet med følelsen og stolthetsfølelsen kommer når de har lykkes med noe. Spillerne trekker også frem flere konsekvenser som kan sees som positive for den videre prestasjonsutviklingen. Eksemplene vises i det tematiske kartet under (figur 5-6).

Figur 5-6

I temaet *Motivasjon* kommer det flere eksempler fra spillerne på hvordan de får økt motivasjon til å trene videre. ”Jeg får mer motivasjon til å jobbe bedre og gjøre det like bra, minst like bra, i neste kamp. Og fortsette sånn”. Temaet *Gjenskapende* handler om at spillerne prøver å gjøre det riktige, fordi de ønsker å få følelsen av stolthet igjen. ”Det når du har hatt den følelsen, nå vil jeg ha den igjen. Og da prøver jeg ekstra for å få den igjen da”. Mange av spillerne snakker om en styrket *Selvtillit* i forbindelse av opplevelsen av stolthet.

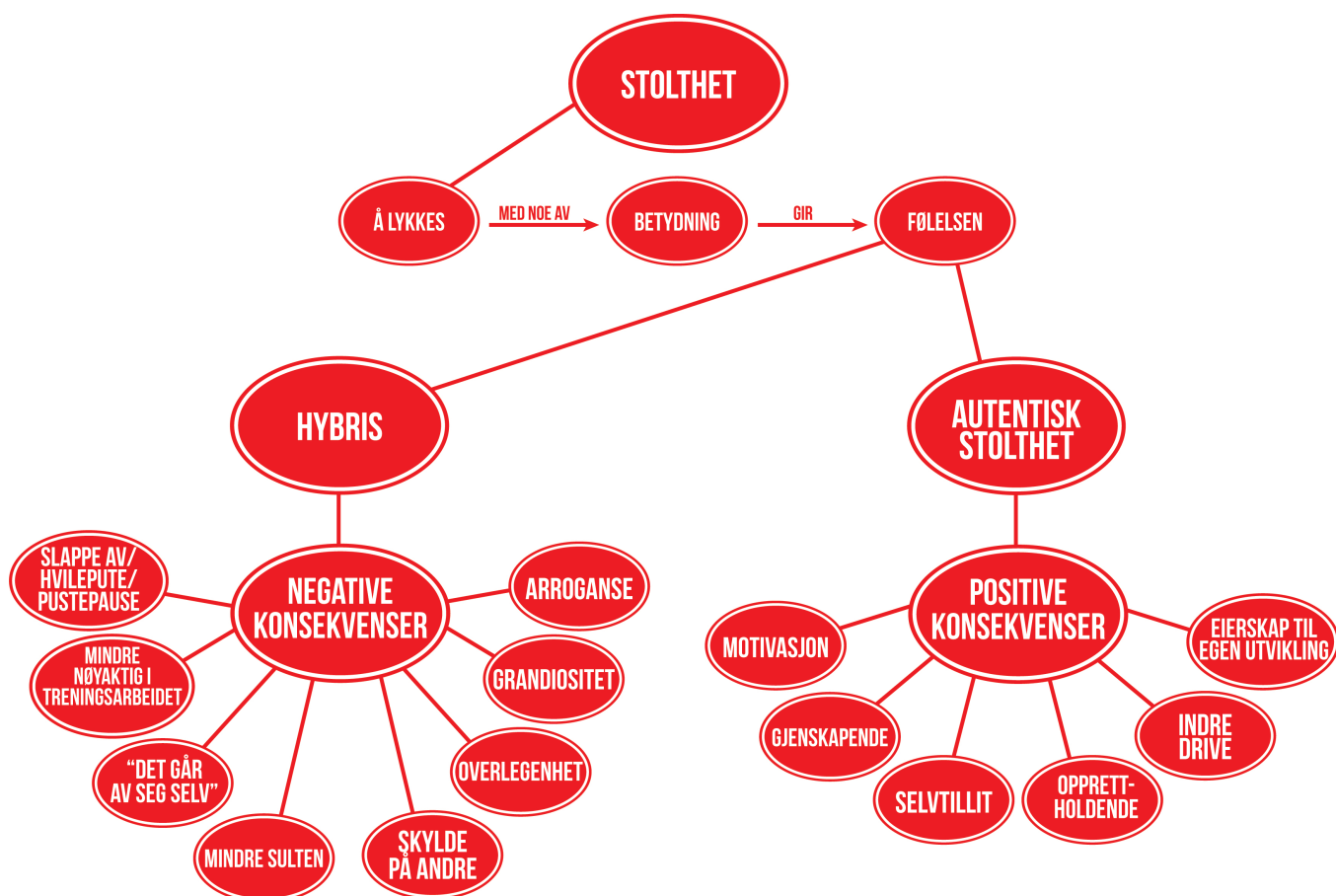
”Det gir jo selvtillit da”, eller som denne spilleren uttrykte det: ”det liksom... stoltheten det liksom pusher deg opp”.

[3] *Opprettholdende* viser seg gjennom: ”du jobber hardt for å holde nivået”. Og: ”du vil jo opprettholde... jeg vil liksom bevise at jeg er så god”. Følelsen av stolthet gjør at spillerne ønsker å jobbe hardt for å beholde opplevelsen og følelsen som følger med. *Indre ”drive”* er spillernes indre motivasjon til å utvikle seg videre. ”Da trener jeg heller enda litt hardere for å få det enda et steg opp. Og mer bevisst”. Ellers som denne spilleren sa det: ”ja, bruke det (stolthet) som en motivasjonsfaktor til å bare fortsette å jobbe mye”.

Eierskap til egen utvikling handler om der spillerne gjør grep som gjør at de tar ansvar for egen utvikling. ”Jeg er veldig bevisst på at jeg må trene riktig liksom. Jeg tenker mye på det”. Og som en annen spiller fortalte om sine forberedelser til en treningsøkt: ”før trening, er mer konsentrert, jeg vet hva jeg vil trene på, at jeg vil bli bedre for hver økt. Ikke bra å gå på trening for å spille for å drive med spill, å leke og tulle”.

6 Diskusjon

I denne oppgaven har jeg ønsket å undersøke hvordan stolthet oppleves hos unge fotballspillere, og om opplevelsen kan ha en påvirkning på videre prestasjoner. I figur 6-1 oppsummeres mine resultater fra arbeidet i denne oppgaven i en helhetlig modell.

Figur 6-1

Stolthet er en viktig følelse for spillerne. Alle spillerne gjenkjenner følelsen og gir på hver sine måter utfyllende beskrivelser av stolthet, slik de opplever følelsen. Stolthet er en følelse det er knyttet mange positive assosiasjoner til, og flere av spillerne forteller om hvordan de forsøker å gjenskape følelsen, fordi det er knyttet velbehag, glede og flyt til følelsen.

Til tross for alt det positive spillerne trekker frem i sine beskrivelser, forteller mange av spillerne om en viktig balansegang. Uttrykket og følelsen av stolthet er den samme, men når spillerne forteller mer inngående om tanker, holdninger, oppførsel og mulige konsekvenser tolker jeg det at det hen at det er autentisk stolthet og hybris som viser sitt fenomenologiske

uttrykk (Tracy & Robins, 2007b). Dette skillet stemmer med Lewis' (2000) forståelse om at stolthet bedre kan forstås som to følelser.

På spørsmål om hvilke måter opplevelsen av stolthet kan påvirke spillernes utvikling, forteller spillerne om mulige konsekvenser. Konsekvensene spillerne trekker frem kan sees i sammenheng med hvilken type av stolthet som beskrives. Der den autentiske stoltheten beskrives med mange positive konsekvenser, blir det ved hybris trukket frem flere konsekvenser som kan tenkes å være negative for den videre utviklingen. Konsekvensene spillerne forteller om kan sees som en eksemplifisering av de adaptive tendensene av autentisk stolthet, og de maladaptive og selvdestruktive tendensene forbundet med hybris (Bodolica & Spraggon, 2011; Carver et al., 2010; Tracy & Robins, 2007a).

Selvtillit er en positiv konsekvens av stolthet som erfares sammen med både autentisk stolthet og hybris. Mange av spillerne forteller om hvor viktig selvtillit er for dem, samtidig som de forteller hvordan selvtilliten kan variere veldig. Gjennom følelsen av stolthet beskriver spillerne at selvtilliten styrkes. I dette ligger det også en balansegang, der selvtillit under hybris kan bli til en overdreven selvtillit med trekk av narsissisme og grandiositet (Bodolica & Spraggon, 2011).

6.1 Erfaringer i møte med materialet

Hybris synes å skille seg tydeligere ut enn autentisk stolthet i spillernes beskrivelser av stolthet. Autentisk stolthet kan sees på som en forsterkning av de positive assosiasjonene spillerne trekker frem ved stolthet: den genuine følelsen og gleden av å lykkes. I beskrivelsene av autentisk stolthet kommer konsekvensene av følelsen lettere frem, enn selve følelsen i seg selv. Dette tror jeg kan ha noe med at autentisk stolthet kan sees som en forlengelse av følelsen av stolthet. I beskrivelsene av hybris kommer det i tillegg til konsekvensene også beskrivelser som jeg har inndelt under oppførsel (*Overlegenhet*), følelse (*Grandiositet*), og holdning (*Arroganse*). Det er verdt å merke seg at autentisk stolthet kan sees på som en genuin følelse av stolthet, mens hybris viser seg gjennom flere trekk, i tillegg til de medfølgende konsekvensene. Dette er av betydning, da både autentisk stolthet og hybris kommer fra den samme følelsen, og antas å ha det samme nonverbale uttrykket (Tracy & Robins, 2007a).

I intervjuene var det i hovedsak spillernes beskrivelser av andre som tegnet et bilde av hybris. I kun tre av intervjuene beskrev spillerne stolthet med tendenser til hybris ut fra egne opplevelser. Dette kan skyldes flere grunner. I utarbeidelsen av intervjuguiden var det en

problemstilling hvordan jeg skulle klare å få spillerne til å snakke om hybris, et uttrykk av stolthet som i de fleste sosiale sammenhenger er mindre sosialt verdsatt enn autentisk stolthet. Det å ikke snakke om sin egen hybris, men andres, kan også være et uttrykk på å fremstå på en best mulig måte overfor meg som intervjuer (social desirability). Samtidig tror jeg at de få personlige beskrivelsene om hybris også kan ha blitt påvirket av prevalensen av hybris i utvalget. Dette stemmer overens med trenerens rangering av utvalget på dimensjonen mellom autentisk stolthet og hybris, der hovedvekten av spillerne ble beskrevet av treneren som å være preget av autentisk stolthet. Beskrivelsene jeg fikk av hybris kan kanskje betraktes som et eksempel på hvor vanskelig det kan være å kartlegge fenomenet. I hvor stor grad var beskrivelsene jeg fikk, der spillerne fortalte om medspillere, hybris og ikke kulturforskjeller, misunnelse, eller et uttrykk for det sosiale systemet spillerne er en del av?

En interessant erfaring å ta med seg er at i de få intervjuene der spillerne fortalte om sin egen hybris, ble hybris tydelig for dem i løpet av intervjuet. Under intervjuet skjedde det en bevisstgjøring der enkelte spillerne så ut til å bli oppmerksomme på hva stoltheten var i ferd med å gjøre med dem. Eksempler på dette var at de begynte å ”slappe av”, ”være fornøyd”, ”mindre nøyaktig i treningsarbeidet” og ikke lenger hadde ”den samme sulten”. Mens de kanskje var ”fanget i følelsen”, ga flere av spillerne uttrykk for at intervjuet fungerte som en øyeåpner for dem. Jeg som forsker gjorde spillerne oppmerksomme på tendensen og fikk spillerne til å reflektere rundt dette. Spillerne fortalte at dette ga dem et nytt perspektiv over hvordan følelsene kan påvirke utviklingen deres.

6.2 Tilstand (state) vs. trekk (trait)?

Underveis i arbeidet med denne oppgaven har jeg blitt nysgjerrig på om det kan være en utvikling i opplevelsen og erfaringen av hybris. Stolthet er en følelse spillerne får når de lykkes med noe av betydning for dem. Flere av spillerne forteller at de har merket en endring hos medspillerne som hadde opplevd suksess i sesongen som nylig var avsluttet. Utfra dette har jeg undret meg over om hybris kan oppleves i varierende grad av alle (state) avhengig av situasjon, og på hvilket punkt opplevelsen av hybris går over til å bli (eller kanskje allerede har vært) et mer stabilt trekk (trait) ved personligheten.

I vår opplevelse av å lykkes, tror jeg alle kan ha tendenser til å komme innom følelsen av hybris. Jeg tenker at dette tydeligst trer frem når det vi blir stolt av noe i den sosiale konteksten vi er en del av, spesielt i konkurranse med andre, eller i prestasjoner som også av

andre anses som viktig. Men for de aller fleste er dette tilstander som etter korte øyeblikk går over, og som nødvendigvis ikke blir avgjørende videre.

For andre kan opplevelsen av hybris bli sterkere og sterkere, føles oftere og oftere, og til slutt uttrykker seg mer som et trekk ved personen, enn en følelse som opptrer over kortere tid. I en videre utforskning av denne utviklingen kunne det vært interessant å undersøke utviklingen av hybris hos enkeltindivider. En mulig utvikling kan for eksempel være at unge fotballspillere som opplever autentisk stolthet, har en god prestasjonsutvikling til de begynner å oppnå resultater. Jo flere mål og resultater som nås, jo større blir suksessen spilleren opplever. Det som hadde vært interessant å utforske videre er om denne stigende kurven av suksess, og grobunn for å oppleve stolthet, bikker fra den autentiske stoltheten over i hybris, og om denvil begynne å uttrykke seg mer som et trekk enn en tilstand.

Videre i dette ville det være interessant å få større kunnskap og bakgrunn for hvorfor dette skjer. Hva er bakgrunnen for at hybris oppstår? Hva er de personlige forutsetningene for opplevelsen av hybris? Fra utvalget forteller alle at de opplever stolthet, men langt fra alle forteller om hybris. Hva kjennetegner de spillerne som opplever hybris, og hva skiller dem fra dem som forblir i den autentiske stoltheten? Hvilken betydning har miljøet og omgivelsene gjennom familien, venner og klubben?

I sin artikkel *Napoleon's tragic march home from Moscow: Lessons in hubris* trekker Kroll, Toombs og Wright (2000) frem fire mulige kilder til opplevelsen av hybris. Disse er: *narsissisme; serie av suksess; ukritisk mottagelse av anerkjennelse; og fritagelse fra reglene*. Kroll et al. (2000) peker videre på implikasjoner av hybris som kan sees i sammenheng med de tendensene jeg har fått beskrevet av spillerne i utvalget. *Selvtillit som går over til arroganse; tillit til en enkel formel for suksess; og manglende evne til å møte endringer*. Dette er hypoteser å ta med seg i en videre utforskning av bakgrunnen for opplevelsen av hybris.

6.3 Er hybris nødvendigvis et onde?

Hybris er blitt beskrevet som "the sin of pride" eller "the dark side of pride" (Lewis, 2000; Nathanson, 1992). I denne oppgaven blir følelsen karakterisert gjennom uttrykk av overlegenhet, grandiositet og arroganse. Disse ordene vekker nødvendigvis ikke mange positive assosiasjoner. De konsekvensene som trekkes frem, som anses å være negative for prestasjoner og for den videre utviklingen, kan alle sees i en direkte forbindelse med følelsen av hybris. Til tross for denne klare negative oppmerksomheten forbundet med hybris, kan man spørre seg om følelsen kun er et onde?

Ser vi på verdens beste spillere kan jo assosiasjoner til hybris komme i uttrykket de viser av stolthet. Zlatan Ibrahimović med ”Jag är Zlatan” holdningen, og Cristiano Ronaldo oppfattes av mange motspillere som temmelig arrogant. De har begge et uttrykk og en fremtoning som kan assosieres med hybris. Når noen av verdens beste fotballspillere oppfattes av andre i retning av hybris, hva kan årsaken til dette være? Og hvis de preges av hybris – hvordan kan det ha seg at de likevel har kommet helt i verdenstoppen i sin utvikling som spillere?

Både Zlatans og Ronaldos bakgrunn har vært preget av tøffe kår og vanskelig oppvekst i henholdsvis Malmøs Rosengård og i fattige kår på Madeira (Caioli, 2012; Ibrahimović & Lagercrantz, 2011). En hypotese kan være at hybris har vært et adaptivt uttrykk i deres i konkurranse med andre. Kan det være at disse spillerne kan ha en blanding av stolthet der uttrykket er hybris, mens følelsen og konsekvensene samsvarer med autentisk stolthet? Dette kan være i sammenheng med at uttrykket av hybris kan ha en adaptiv funksjon i et miljø som fotballen der konkurransen er avgjørende for om du lykkes eller ikke. Kanskje kan det være at Zlatan og Ronaldo har klart å balansere på en hårfin grense mellom uttrykket av hybris og der hybris har blitt en del av personligheten deres.

Et liknende eksempel kan jeg vise til fra utvalget mitt. En spiller ble av flere medspillere beskrevet i retning av hybris. Dette fortalte spilleren selv:

Nei, asså, jeg tenker at kanskje...det er kanskje litt feil å si, det er ikke noe fasitsvar på det, men jeg tenker at kanskje...kanskje så hadde veldig mange unggutter på en måte begynt å slappe litt av og tenke: nå er jeg der. Nå er jeg på en måte der jeg vil være. Målet mitt for sesongen var debut i tippeligaen og nå fikk jeg det, nå er det på en måte sesongen over for min del. Men det er den ikke. Jeg har fortsatt vært først ute på feltet og trent lengst og mest og trent hardt og løpt selv om det er midt i sesong og sanne ting. Jeg har hatt veldig mye selvtillit på treninger etter alt det som har skjedd.

Denne spilleren forteller om hva som kan skje når man lykkes, og hvordan han selv har håndtert det. Der de andre spillerne opplevde og beskrev et uttrykk av hybris hos denne spilleren, forteller spilleren selv om konsekvensene til opplevelsen kan sees som konsekvensene av autentisk stolthet.

Eksempelene over kan fortelle at hybris nødvendigvis ikke alltid må sees som negativt. Som nevnt så kan det hende at overlegenhet, arroganse og tanker om grandiositet er nødvendig for å lykkes i konkurransen med å nå helt til toppen.

6.4 Metodiske betraktninger

I denne oppgaven har jeg vært interessert i unge fotballspilleres beskrivelser av stolthet. Gjennom 13 intervjuer med juniorspillere fra en Tippeligaklubb har jeg fått frem et bilde av hvordan stolthet oppleves i dette utvalget av unge fotballspillere. Jeg har videre vært nysgjerrig på hvordan opplevelsen av stolthet kan påvirke den videre utviklingen til spillerne. I svar på spørsmålene rundt dette spørsmålet forteller spillerne om både positive og negative konsekvenser følelsen av stolthet kan gi. Det som er viktig å merke seg er at disse konsekvensene er spillernes tanker, opplevelser og påstander om hva som kan skje, eller som de tenker har skjedd, mer enn de faktiske årsakene til de endringene de beskriver.

Med utgangspunkt i et såpass begrenset datamateriale som 13 juniorspillere bør man være forsiktig med å generalisere funnene. Jeg vil likevel driste meg til å trekke noen linjer til fellestrekk for unge fotballspillere i Norge. Slik spillerutviklingsmodellen i Norge er bygget opp er stort sett alle de beste spillerne i aldersgruppen 17-19 år i Tippeligaklubber. Kamparenaen for mange av dem er øverste regionnivå for junior, mange spiller for 2.lag i 2.divisjon, og flere får muligheter til hospitering med klubbens a-lag, om de ikke allerede er en del av stallen. Felles for disse spillerne, lik spillerne i utvalget, er at de aller fleste har blitt rekruttert til klubben fra andre klubber. Spillerne har alle vært de beste i sine tidligere miljøer, før de blir samlet og kommer sammen med andre spillere som enten er like gode eller bedre. Dette kan være en stor overgang for mange, der man plutselig ikke lenger nødvendigvis er en beste. Det som også møter mange, er resultatfokus hvor juniorlaget skal produsere 1-2 spillere hvert år til a-lagstroppen. Denne sammensetningen av spillere, resultatfokus i toppfotballen, sammen med den statusen det er å spille for byens eller regionens flaggskip (noe de fleste Tippeligaklubbene er), tror jeg kan sees som fellestrekk for utvalget i denne oppgaven og andre lovende unge fotballspillere i Norge. Det er derfor ikke urimelig å tenke seg at beskrivelsene fra utvalget i denne oppgaven kan ha likhetstrekk med andre spilleres opplevelse av stolthet og mulige konsekvenser av å lykkes tidlig.

Gjennom kontakten med miljøet ved NIH ble jeg presentert for fenomenet hybris. Interessen for hybris har vært ledende i hele min forskningsprosess. Jeg har undersøkt stolthet med ønske om å utforske hybris i større grad. I hele prosessen har jeg hatt med meg den teoretiske forståelsesrammen presentert tidligere i oppgaven. Med denne teoretiske bakgrunnen har jeg hatt oppmerksomheten rettet mot liknende tendenser i materialet, og har dermed spilt en aktiv rolle i hva jeg spør om, fokuserer på, oppfatter og gir mening til i intervjuene og i datamaterialet.

Tematisk analyse genererer temaer ut fra det kvalitative materialet. I analyseprosessen ble mine temaer formet ut fra mine umiddelbare tanker og assosiasjoner ved gjennomlesning av utdragene fra intervjuene. I tillegg ble mine temaer inspirert av begreper brukt i forskningslitteraturen. Denne prosessen kunne blitt gjort på en grundigere og mer omfattende måte. En videre bearbeidelse av temaene kan gjøres ved en nøyere gjennomgang av indre homogenitet og ytre heterogenitet. Et eksempel på gjennomføring av dette er å samle utdragene under hvert tema, og be medstudenter plassere det navnealternativet de tenker passer til undertemaene. Dette kan være en måte å kvalitetssikre temaet og innholdet i temaene, men som er en tidkrevende prosess som kan vurderes ved eventuell videre bruk av materialet.

7 Praktiske implikasjoner

Innledningsvis stilte jeg følgende spørsmål: hvordan kan beskrivelsene fra dette utvalget øke kunnskapen og forståelsen av fenomenet, og gi oss nye innspill og tanker om stolthet? Selv om det fremdeles er mye som kan utforskes, kan resultatene fra dette materialet være med å gjøre unge fotballspillere, trenere og andre oppmerksomme på fenomenet stolthet, og mulige konsekvenser det kan ha for spillernes utvikling.

7.1 Spillere

Spillerne i utvalget forteller om hvordan følelser på ulike måter påvirker prestasjonen deres. Når de lykkes, kjenner de stolthet som gir glede og en styrket selvtillit. Når de mislykkes, kommer tvil og uro som igjen svekker selvtilliten. Det er tydelig at tilstanden spillerne er i påvirker prestasjonene deres. For unge fotballspillere er dette viktig å være bevisst på, og stolthet kan være en viktig følelse i denne sammenheng. Styrket selvtillit og økt mestringsstro er begreper som er knyttet til opplevelsen av stolthet (Williams & DeSteno, 2009). Spillerne fra utvalget i denne oppgaven forteller også om økt motivasjon; ønske om å gjenskape følelsen; økt innsats til å opprettholde prestasjonen; at det styrker den indre ”driven”; og at opplevelsen kan gi et større eierskap til egen utvikling. Dette er konsekvenser som jeg anser at kan påvirke utviklingen positivt. Samtidig forteller spillerne om konsekvenser som kan tenkes å være negative for utviklingen. Mindre nøyaktighet i treningsarbeidet; at de begynner å slappe av; at opplevelsen blir en hvilepute eller pustepause; en tanke om at ”det går av seg selv” i inngangen til trening og kamper; en mindre sult til å trene; at de begynner å skyldes på andre; får grandiose tanker om seg selv; og en arrogant holdning. Felles for de negative konsekvensene er at de kan være et resultat av hybris, mens de positive konsekvensene kan være et resultat av autentisk stolthet.

Dette betyr at i opplevelsen av stolthet kan spillere enten føle autentisk stolthet eller hybris. Erfaringen fra spillerne jeg har intervjuet, er at det kan være vanskelig å oppdage dette selv. Derfor kan det å gå igjennom konsekvensene, både de positive og negative, være en indikasjon for å se hvilket av de to uttrykkene spillerens opplevelse av stolthet er nærmest. Det kan være en viktig bevisstgjøring i spillerens egen prestasjonsutvikling.

7.2 Trenerne

For trenerne er det viktig å kjenne til at stolthet har ulike uttrykksformer med divergerende konsekvenser. Med en større årvåkenhet rundt dette, kan trenerne hjelpe spillere til selv å bli mer bevisste på sin egen utvikling. Gjenkjennelse av de ulike konsekvensene kan være gode indikatorer for trenerne å bruke.

Treneren har en viktig rolle i prestasjonsmiljøet spillerne er en del av. Hva vektlegger treneren når spillerne og laget opplever suksess? Forsterker treneren trekk ved hybris gjennom overlegenhet, grandiositet og arroganse? Eller vektlegger treneren trekk ved autentisk stolthet som følelsen av glede, velbehaget, flyt, mestringen, økt motivasjon og bruker det som en erfaring til å styrke selvtilliten?

Siden opplevelsen av hybris kan være vanskelig å se selv, har treneren en viktig rolle i møte med spillerne. Prevalensen av hybris varierer, og dette gjør trenerens møte med den enkelte spiller avgjørende. Hvordan kan treneren gjenkjenne uttrykket av stolthet hos sine spillere, og hvordan kan treneren følge utviklingen av opplevelsen hos spillerne? Jeg tenker at treneren kan spille en sentral rolle i å hjelpe spillere som opplever suksess til å klare den vanskelige balansegangen ved ikke å bli *for* stolt.

7.3 Andre utenfor fotballmiljøet

I denne oppgaven har utgangspunktet vært unge fotballspillere i toppfotballen. Jeg mener allikevel at andre også kan kjenne tendensene spillerne beskriver. Stolthet er en følelse alle kan erfare. Der det å lykkes på fotballbanen var det som var av betydning for utvalget i denne oppgaven, kan dette byttes ut etter hva som er av betydning for andre i en gitt situasjon.

Det å kjenne til at stolthet kan uttrykkes som to følelser, autentisk stolthet og hybris, kan være av betydning med tanke på de divergerende konsekvensene sett i sammenheng med uttrykket av stolthet. Konsekvensene av enten negativt eller positivt fortegn kan muligens ha noe å si for videre prestasjoner og utvikling – uansett hvilket område stoltheten opptrer på.

7.4 Områder for videre forskning

Underveis i arbeidet med denne oppgaven har det dukket opp flere spørsmål som kan utforskes videre. Hva kan predikere opplevelsen av stolthet? Hva kjennetegner spillerne som opplever autentisk stolthet, eller spillerne som opplever hybris? Hva kan forklares ut fra arv

og miljø? Hvordan skjer utviklingen av følelsen stolthet? Er det en gradvis overgang fra autentisk stolthet til hybris, eller skjer dette på andre måter?

I denne oppgaven har jeg fått tak i konsekvensene spillerne nevner, og deres tanker og opplevelser om hva som kan ha skjedd med andre. Dette kan sees som antydninger mer enn faktiske konsekvenser. En oppgave videre er å undersøke de faktiske konsekvensene av stolthet, både de positive og negative, og se om det finnes klare sammenhenger mellom konsekvensene og typen av stolthet som uttrykkes.

For i større grad å kunne kartlegge mulige faktorer i det å håndtere suksess, kunne man benytte longitudinelle studier. Man kunne for eksempel fulgt unge fotballspillere fra talentleir i Porsgrunn som 15-åringer, der de 100 beste spillerne i Norge skal være samlet, og over flere år undersøkt utviklingen og graden av suksess hos spillerne. Dette kunne gjøre at vi fikk enda større klarhet i hvilke faktorer som er viktige i utviklingen av fremtidige fotballspillere.

8 Konklusjon

Stolthet er følelsen som oppstår når spillerne lykkes med noe som er av betydning for dem. Følelsen er en positiv opplevelse av glede, velbehag, mestring og flyt. Spillerne fra utvalget i denne oppgaven forteller samtidig om en viktig balansegang i opplevelsen av stolthet, det å ikke bli *for* stolt. I spillernes beskrivelser kommer det frem et skille mellom to typer av stolthet: autentisk stolthet og hybris.

Spillerne forteller om konsekvenser forbundet med følelsen av stolthet, der de positive konsekvensene kan sees i sammenheng med autentisk stolthet, mens de negative konsekvensene kan sees i sammenheng med hybris.

Mitt ønske med denne oppgaven har vært å utforske hvordan stolthet kan være en mulig faktor i det å håndtere suksess. Spillerne beskriver en følelse av stolthet som kan gi to divergerende utfall. Intervjuene med dette utvalget av 13 juniorspillerne har gitt en indikasjon på hvordan stolthet oppleves hos unge fotballspillere, uttrykt gjennom autentisk stolthet og hybris, og av de mulige konsekvensene knyttet til hver av dem for videre utvikling.

Litteraturliste

- Adler, P. A., & Adler, P. (1989). The Gloried Self: The Aggrandizement and the Constriction of Self. *Social Psychology Quarterly*, 53(4), 299-310.
- Bodolica, V., & Spraggon, M. (2011). Behavioral Governance and Self-Conscious Emotions: Unveiling Governance Implications of Authentic and Hubristic Pride. *Journal of Business Ethics*, 100, 535-550.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
- Brevig, M. (2010). *Two Sides to Every Glory*. (Master), Norwegian School of Sport Sciences, Oslo.
- Bryman, A. (2008). *Social Research Methods* (3 ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Caioli, L. (2012). *Ronaldo - the obsession for perfection*. London: Corinthian Books.
- Carver, C. S., Sinclair, S., & Johnson, S. L. (2010). Authentic and hubristic pride: Differential relations to aspects of goal regulation, affect, and self-control. *Journal of Research in Personality*, 44, 698-703.
- Coyle, D. (2009). *The Talent Code*. New York: Bantam Dell.
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. New York: Harper and Row.
- Dweck, C. S. (2008). *Mindset*. New York: Ballantine Books.
- Fischer, K. W., & Tangney, J. P. (1995). Self-conscious emotions and the affect revolution: Framework and overview. In J. P. Tangney & K. W. Fischer (Eds.), *Self-conscious emotions: The psychology of shame, guilt, embarrassment, and pride* (pp. 3-24). New York: Guilford.
- Gladwell, M. (2008). *Outliers*. London: Penguin Books.
- Hofseth, E., Toering, T., & Jordet, G. (upublisert). *Self-Conscious Emotions: Predicting Skill and Performance Level in Elite Youth Football Players*. Department of Coaching and Psychology. Norwegian School of Sport Sciences. Oslo.
- Ibrahimović, Z., & Lagercrantz, D. (2011). *Jeg er Zlatan*: Front Forlag.
- Kaldestad, A. M., & Hovland, E. S. (2007). *Å være seg selv - jakten på en superstjerne*. (Hovedoppgave i Psykologi), Universitetet i Oslo, Oslo.
- Kornilaki, E. N., & Chloverakis, G. (2004). The situational antecedents of pride and happiness: Developmental and domain differences. *British Journal of Developmental Psychology*, 22(4), 605-619.
- Kroll, M. J., Toombs, L. A., & Wright, P. (2000). Napoleon's tragic march home from Moscow: Lessons in hubris. *The Academy of Management Executive*, 14(1), 117-128.
- Kvale, S. (2007). *Doing Interviews*. London: Sage Publications Ltd.
- Lewis, M. (2000). Self-Conscious Emotions: Embarrassment, Pride, Shame and Guilt. In M. Lewis & J. M. Haviland-Jones (Eds.), *Handbook of Emotions* (2 ed., pp. 623-636). New York Guilford Press.
- Lewis, M. (2008). Self-Conscious Emotions: Embarrassment, Pride, Shame and Guilt. In M. Lewis, J. M. Haviland-Jones & L. F. Barret (Eds.), *Handbook of Emotions* (3 ed., pp. 304-331). New York Guilford Press.
- Malterud, K. (2002). Kvalitative metoder i medisinsk forskning - forutsetninger, muligheter og begrensninger. *Tidsskrift for Norsk Lægeforening*, 25(122), 2468-2472.
- Mascolo, M. F., & Fischer, K. W. (1995). Developmental transformation in appraisals for pride, shame and guilt. In J. P. Tangney & K. W. Fischer (Eds.), *Self-conscious Emotions: Shame, Guilt, Embarrassment and Pride* (pp. 64-113). New York: Guilford.

- Nathanson, D. L. (1992). *Shame and Pride*. New York: Norton.
- Pekrun, R., Maier, M. A., & Elliot, A. J. (2009). Achievement Goals and Achievement Emotions: Testing a Model of Their Joint Relations With Academic Performance. *Journal of Educational Psychology, 101*(1), 115-135.
- Tangney, J. P. (1999). The self-conscious emotions: shame, guilt, embarrassment and pride. In T. Dalgleish & M. J. Power (Eds.), *Handbook of Cognition and Emotion* (pp. 541-568). Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
- Tangney, J. P., & Tracy, J. L. (2012). Self-Conscious Emotions. In M. R. Leary, & Tangney, J. P. (Ed.), *Handbook of Self and Identity* (2 ed., pp. 446-478). New York: The Guilford Press.
- Tetzchner, S. v. (2012). *Utviklingspsykologi* (2. ed.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2004). Putting the Self Into Self-Conscious Emotions: A Theoretical Model. *Psychological Inquiry, 15*(2), 103-125.
- Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2007a). Emergin Insights into the Nature and Function of Pride. *Current Directions in Psychological Science, 16* (3), 147-150.
- Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2007b). The Psychological Structure of Pride: A Tale of Two Facets. *Journal of Personality and Social Psychology, 92*(3), 506-525.
- Van Yperen, N. W. (2009). Why Some Make It and Others Do Not: Identifying Psychological Factors That Predict Career Success in Professional Adult Soccer. *The Sport Psychologist, 23*, 317-329.
- Verbeke, W., Belschak, F., & Bogazzi, R. P. (2004). The Adaptive Consequences of Pride in Personal selling. *Academy of Marketing Science, 32*, 383-402.
- Weiner, B. (1985). An attributional theory of achievement motivation and emotion. *Psychological Review, 92*(4), 548-573.
- Williams, L. A., & DeSteno, D. (2008). Pride and Perseverance: The Motivational Role of Pride. *Journal of Personality and Social Psychology, 94*(6), 1007-1017.
- Williams, L. A., & DeSteno, D. (2009). Pride: Adaptive Social Emotion or Seventh Sin? *Psychological Science, 20*(3), 284-288.

Vedlegg / Appendiks

Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykke til spillere

Vedlegg 2: Informasjonsskriv til foresatte

Vedlegg 3: Spørreskjema

Vedlegg 4: Intervjuguide

Vedlegg 5: Presentasjon av analyseprosessen for temaet hybris

Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykke til spillere

SAMTYKKESKJEMA FOR DELTAKERE

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Suksess hos unge fotballspillere”

Bakgrunn og formål

Målet med dette prosjektet er å utforske opplevelsen av suksess hos unge fotballspillere. Hvilke følelser kommer til uttrykk? Hvordan beskriver spillerne følelsene? Hvordan påvirker følelsene videre prestasjoner? Prosjektet vil resultere i en hovedoppgave ved profesjonsstudiet i psykologi ved Universitetet i Oslo, og gjennomføres i samarbeid med Norges Idrettshøgskole og Norsk Toppfotballsenter.

Spillere fra (klubbens) juniorlag er ønsket fordi denne prestasjonsgruppen er blant de beste i landet i sin aldersgruppe. Det viser resultatene fra 2013 og fra tidligere, medseier i årets (serie), og seier (turnering). Disse resultatene gir forutsetninger for at spillerne har opplevd suksess. Det er derfor gledelig at klubben har takket ja til å bidra i dette prosjektet. Ønsket er at spillerne også vil bidra. Det kan være en god erfaring å ta med videre, og samtidig bidra til å øke kunnskapen om prestasjonsutvikling blant unge fotballspillere.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Alle spillerne vil fylle ut et spørreskjema. Dette tar 15-20 min. Deretter vil 10 spillere bli kontaktet for å gjennomføre et intervju med prosjektleder (Kristian Rem). Intervjuet vil skje i løpet av de kommende ukene i klubbens lokaler på (sted). Det vil vare opp til en time. I intervjuet skal du gi dine beskrivelser om det å oppleve suksess på fotballbanen. Det er ingen riktige eller gale svar, det du kommer med er fasiten. Laget vil ha en felles oppsummering med prosjektleder når prosjektet avsluttes våren 2014.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Intervjuene vil bli tatt opp på lydfil som senere transkriberes over til wordfiler. De som har tilgang til materialet er kun prosjektleder (Kristian Rem) og veileder (forsker Henning Bang ved Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo). Personopplysninger vil ikke oppbevares sammen med datamaterialet, men kunne identifiseres gjennom en koblingsnøkkel. Koblingsnøkkelen vil oppbevares adskilt fra materialet og kun være tilgjengelig for prosjektleder og veileder.

Prosjektet skal etter planen avsluttes juni 2014. Det skriftlige datamaterialet vil imidlertid bli oppbevart for en mulig oppfølgingsstudie etter fem år. Datamaterialet er da anonymisert og vil kun kobles til deltagerne gjennom en koblingsnøkkel. Lydfiler vil bli slettet når intervjuene er transkriberte.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi

noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli slettet. Dersom du ønsker å delta, signerer du samtykke på neste side. Er det spørsmål knyttet til prosjektet, kan du ta kontakt med prosjektleder Kristian Rem (410 42 428, rem.kristian@gmail.com). Hovedansvarlig for prosjektet er førsteamanuensis Henning Bang (henning.bang@psykologi.uio.no) ved Psykologisk Institutt.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS).

Nummer:

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

- Jeg samtykker til å delta på spørreskjema og intervju*
- Jeg samtykker til at opplysninger om meg kan innhentes fra trener i klubben*
- Jeg samtykker til at jeg kan kontaktes for en oppfølgingsstudie i løpet av de neste fem årene*

Vedlegg 2: Informasjonsskriv til foresatte

INFORMASJON TIL FORESATTE

Deltakelse i forskningsprosjektet

”Suksess hos unge fotballspillere”

Bakgrunn og formål

Målet med dette prosjektet er å utforske opplevelsen av suksess hos unge fotballspillere. Hvilke følelser kommer til uttrykk? Hvordan beskriver spillerne følelsene? Hvordan påvirker følelsene videre prestasjoner? Prosjektet vil resultere i en hovedoppgave ved profesjonsstudiet i psykologi ved Universitetet i Oslo, og gjennomføres i samarbeid med Norges Idrettshøyskole og Norsk Toppfotballsenter.

Spillere fra (klubbens) juniorlag er ønsket fordi denne prestasjonsgruppen er blant de beste i landet i sin aldersgruppe. Det viser resultatene fra 2013 og fra tidligere, med seier i årets (serie), og seier (turnering). Disse resultatene gir forutsetninger for at spillerne har opplevd suksess. Det er derfor gledelig at klubben har takket ja til å bidra i dette prosjektet. Ønsket er at spillerne også vil bidra. Det kan være en god erfaring å ta med videre, og samtidig bidra til å øke kunnskapen om prestasjonsutvikling blant unge fotballspillere.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Alle spillerne vil fylle ut et spørreskjema. Dette tar 15-20 min. Deretter vil 10 spillere bli kontaktet for å gjennomføre et intervju med prosjektleder (Kristian Rem). Intervjuet vil skje i løpet av de kommende ukene i klubbens lokaler på (sted). Det vil vare opp til en time. I intervjuet skal spilleren gi sine beskrivelser om det å oppleve suksess på fotballbanen. Laget vil ha en felles oppsummering med prosjektleder når prosjektet avsluttes våren 2014.

Hva skjer med informasjonen om spilleren?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Intervjuene vil bli tatt opp på lydfil som senere transkriberes over til wordfiler. De som har tilgang til materialet er kun prosjektleder (Kristian Rem) og veileder (forsker Henning Bang ved Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo). Personopplysninger vil ikke oppbevares sammen med datamaterialet, men kunne identifiseres gjennom en koblingsnøkkel. Koblingsnøkkelen vil oppbevares adskilt fra materialet og kun være tilgjengelig for prosjektleder og veileder.

Prosjektet skal etter planen avsluttes juni 2014. Det skriftlige datamaterialet vil imidlertid bli oppbevart for en mulig oppfølgingsstudie etter fem år. Datamaterialet er da anonymisert og vil kun kobles til deltagerne gjennom en koblingsnøkkel. Lydfiler vil bli slettet når intervjuene er transkriberte.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og spilleren kan når som helst trekke sitt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom spilleren trekker seg, vil alle opplysninger bli slettet. Er det spørsmål knyttet til prosjektet, kan du ta kontakt med prosjektleder Kristian Rem (410 42

428, rem.kristian@gmail.com). Hovedansvarlig for prosjektet er førsteamanuensis Henning Bang (henning.bang@psykologi.uio.no) ved Psykologisk Institutt.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS).

Vedlegg 3: Spørreskjema

Nummer:

Spørreskjema

Prestasjonsutvikling i fotball:

”Suksess hos unge fotballspillere”

Hovedoppgaveprosjekt
i psykologi ved
Universitetet i Oslo
i
samarbeid med
Norges Idrettshøyskole og Norsk Toppfotballsenter

”Suksess hos unge fotballspillere”

Opplysninger om deg selv:

1. Navn: _____
2. Fødselsdato: _____ (dato) _____ (måned) _____ (år)
3. Nasjonalitet: _____
4. Fødeby: _____
5. Er begge foreldrene dine født og oppvokst i Norge? Ja: _____ Nei: _____
Hvis nei, hvilke(t) land kommer de fra opprinnelig?
Mor: _____ Far: _____
6. Ditt telefonnummer: _____

Deg som spiller i (klubb):

7. Antall sesonger i klubben (årets sesong inkludert): _____
8. Din vanligste posisjon og side på banen: _____
9. På hvilke nivå har du spilt for klubben i år? (se valgene under)
Noter hvor mange (ca) kamper du har spilt i 2013 på hvert av nivåene som er nevnt under
A-laget (Eliteserien): _____ A-laget (NM): _____ A-laget (tr.kamper): _____
A-laget (hospitert på treninger): _____ 2.divisjon: _____ Junior (serie): _____
NM junior: _____ G16: _____
10. Har du vært på kretslaget? Ja: _____ Nei: _____
Hvis ja, hvilke(t) år (sett kryss)? G13 _____ G14 _____ G15 _____ G16 _____
11. Har du spilt landskamper? Ja _____ Nei _____
Hvis ja, hvor mange (ca) har du spilt på de ulike nivåene?
U21: _____ G19: _____ G18: _____ G17: _____ G16: _____ G15: _____

Du og de andre spillerne i junioralder i (klubben):

12. Om juniorlaget stiller med den beste start 11'eren, starter du da?

- Ja, alltid
- Av og til
- Nei, aldri

13. Hvor god anser du deg selv å være, sammenliknet med de andre i **junioralder**? (Marker svaret med et kryss)

Blant de dårligste på laget

Jeg er best på laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

14. Sammenliknet med de andre spillerne i **junioralder**, hvor vil du plassere deg selv når det gjelder følgende?

Fotballferdigheter

Blant de dårligste på laget

Jeg er best på laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Holdninger

Blant de dårligste på laget

Jeg er best på laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Innsats

Blant de dårligste på laget

Jeg er best på laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Dedikert for fotballen

Blant de dårligste på laget

Jeg er best på laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Sammenliknet med de andre spillerne i **junioralder**, hvor vil du plasseres deg selv?

Selvtillit

Blant de med lavest selvtillit

Blant de med høyest selvtillit

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Overlegen

Blant de minst overlegne

Blant de mest overlegne

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Min betydning for laget

Jeg har ingen betydning for laget

Jeg har alt å si for laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Opplevs av de andre spillerne

Blant de minst likte på laget

Jeg er best likt på laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Tillit fra trenerne

Blant de med minst tillit på laget

Jeg har mest tillit på laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Sannsynlighet for å få A-kontrakt med klubben

Blant de med minst sannsynlighet på laget

Jeg har mest sannsynlighet på laget

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

15. Utsagnet: *Når jeg spiller fotball, føler jeg mest suksessfull når jeg.....*, presenteres for tolv ulike svarpåstander. Besvar hver påstand med utgangspunkt i denne rangeringen: 1 = helt uenig; 2 = ganske uenig; 3 = litt enig; 4 = ganske enig; 5 = helt enig.

Når jeg spiller fotball, føler jeg meg mest suksessfull når jeg.....

...er bedre enn andre	1	2	3	4	5
...er helt overlegen	1	2	3	4	5
...er den beste	1	2	3	4	5
...gjør en god innsats	1	2	3	4	5
...viser personlig fremgang	1	2	3	4	5
...gjør det bedre enn lagkameratene mine	1	2	3	4	5
...når et mål	1	2	3	4	5
...overvinner vanskeligheter	1	2	3	4	5
...når mine personlige mål	1	2	3	4	5
...vinner/er den beste	1	2	3	4	5
...får vist de andre at jeg er best	1	2	3	4	5
...gjør så godt jeg kan	1	2	3	4	5

16. Instruksjoner: Nedenfor følger en rekke beskriver av ulike følelser. Les hver beskrivelse og sett ring rundt hvordan du vanligvis føler deg når du gjør det bra i fotballen.

Når jeg gjør det bra i fotballen...					
	Ikke	Litt	Ganske	Veldig	Ekstremt
Føler jeg meg dyktig	1	2	3	4	5
Føler jeg meg hoven	1	2	3	4	5
Føler jeg meg selvsikker	1	2	3	4	5
Føler jeg meg innbilsk	1	2	3	4	5
Føler jeg meg produktiv	1	2	3	4	5
Føles det som jeg mestrer	1	2	3	4	5
Føler jeg meg overlegen	1	2	3	4	5
Føler jeg meg arrogant	1	2	3	4	5
Føler jeg meg verdifull	1	2	3	4	5
Føler jeg meg egoistisk	1	2	3	4	5
Føler jeg meg selvhøytidelig	1	2	3	4	5
Føler jeg meg tilfreds	1	2	3	4	5
Føler jeg meg snobbete	1	2	3	4	5
Føler jeg meg suksessfull	1	2	3	4	5

Takk for at du tok deg tid til å fylle ut svarene. Tenk på hvordan du kan gjøre *ditt* beste!

Lykke til videre med din utvikling og det å skape gode resultater!

Sportslig hilsen

Kristian Rem

Vedlegg 4: Intervjuguide

Intervjuguide

Stolthet hos unge fotballspillere

Innledning:

Oppsummering av resultater og prestasjoner fra årets sesong. Framing suksess.

Hvordan vil du oppsummere din sesong?

Min operasjonalisering av stolthet. Agendaen i intervjuet.

DEL1:

- Når var sist du følte du gjorde en god prestasjon, (og følte deg stolt) av en kamp eller trening, et eksempel på det? (Nærhet i tid)

Hvordan er den følelsen? Hvordan uttrykte du at du var stolt? Hvordan tror du andre merket det?

- Hvordan vil du definere stolthet?

- Hvordan påvirket dette deg videre, neste trening, neste kamp?

- Har du tenkt eller merket at andre har vært stolte? Hvordan?

DEL2:

- Definisjonen av å lykkes hos: spillerne? Trenerne? I klubben?

DEL3:

- I det siste, er det en kamp eller trening hvor du har følt deg mislykket?

Hvordan føltes det? Hva gjør det med deg? Hvordan preger det?

DEL4:

- Hvordan tenker du at du har blitt påvirket av stolthet?

(Preget? Forandringer? Forskjellig i løpet av året? Endringer? Tanker om seg selv?)

Avslutning:

- Hvordan var det å snakke om dette?

Vedlegg 5: Presentasjon av analyseprosessen for temaet hybris

Analysen: fase for fase

Tema 3: Hybris

Fase 1: Å bli kjent med materialet

Hybris var et av temaene jeg noterte meg fra de første gjennomlesningene av materialet. Dette var et tema som gikk igjen i mange av intervjuene med spillerne.

Fase 2: Organiseringen av rådata fra materialet

Under hvert tema la jeg inn sekvenser fra intervjuene som var beskrivende for dette temaet. I figuren under vises sekvensene fra id 1, 4, 5 og 6. Som man kan se av tabellen varierer det mellom intervjuene hvor mye som passer under det enkelte tema. Hybris er tema 3 figuren.

Intervju/id	Tema1: Definisjon av stolthet	Tema 2: Følelsene	Tema 3: Hybris	Tema 4: Autentisk	Tema 5: Påvirkning videre	Tema 6: Mekanismer av hybris
1	28-29	16	32, 49,54-56,63		12	33, 64
4	25	8, 15, 21-22	15, 39-40		26-33	
5	22-23	7, 9, 25, 53	40	25	27	
6	25	13, 15	36, 81		66, 72	

Fase 3: På jakt etter temaer

Videre kopierte jeg så alle sekvensene notert i tabellen over inn i Word. Under eksempel fra noen utdrag fra intervjuet med id 1.

#1

S32: Nei, kanskje det hvis du har gjort det...jeg føler at jeg gjorde det ganske bra hele sesongen i 2.divisjon og i *eliteturnering* og...*eliteturnering* kunne ha vært bedre, men det var mange kamper hvor jeg følte meg sliten og sånn, men jeg kunne...Jeg følte at jeg gjorde det ganske bra i 2.divisjon. Og det er jo sånn hvis du gjør det veldig bra, det gjorde jeg ikke, jeg kunne gjort det bedre. Men hvis du **gjør det veldig bra over en lengere periode...jeg tror kanskje noen, jeg vet ikke om jeg, jeg har ikke opplevd det, men kanskje noen blir litt sånn høy på pæra aktig**, litt sånn jeg kommer ikke på treninger og sånne ting. Det kan godt hende. Det hender at jeg ikke er på treninger jeg og, men det er ikke det som er grunnen. Det er litt mer at jeg er sliten eller skadet eller syk eller...

P54: Hvordan er den følelsen da, å spille dårlig?

S54: Den er dårlig. Men det kan, noen ganger er det greit egentlig sånn at man...**hvis du har spilt bra sånn veldig lenge og så blir du litt sånn jeg trenger ikke å trene og alt det der**, og så spiller du kanskje en veldig dårlig kamp og det får deg til å tenke...

P55: At du faktisk må trene...men har du kjent på det? Nå har du spilt veldig bra lenge og så har du...

Deretter leste jeg gjennom alle utdragene og markerte (uthevet) ord og setninger som var beskrivende for temaet.

Så klipte jeg utdragene over til Excel. Under følger noen av utdragene for Hybris.

Tema 3
HYBRIS

Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 4
Et tenkt tema	Klippe rådata I word	Uthevninger av rådata I word	Legge rådata inn i Exel Under

Steg 4

noen blir litt sånn høy på pæra aktig

hvis du har spilt bra sånn veldig lenge og så blir du litt sånn jeg trenger ikke å trene og alt det der

Men når jeg har kommet veldig langt forbi han, da er jeg kanskje, tar det litt rolig

jeg føler at jeg har kommet mye lengere enn han og nå kan jeg ta pustepause

, jeg føler jeg har kommet nærmere drømmen, så derfor kanskje at jeg tar det litt mer, slapper av litt mer

, jeg var mye mer sulten på sånt før, to tre år siden enn det jeg er

(innstilling påvirker?) Den dere med at jeg skal slappe av...

, føler seg bedre enn kanskje det man er

Kanskje oppførselen hans. Jeg syns han har blitt litt mer sånn cookie da

Litt, hvordan vil du beskrive cookie? Jeg vet jo litt hva det betyr, men vil bare...

S40: At han, eller altså han. Det liksom måten han er på da. Det er sånn, du føler han, for han er på en måte litt over oss da, på en måte, i oppførsel.

skal styre oss yngre gutta og leke litt sånn deilig og, og når de får kontrakt (suksess!?) i tillegg så blir det enda mer av det.

gjør de feil skal de alltid legge skylda over på de yngre og mener at det er ugreit at de yngre skal svare dem hvis de gir dem en beskjed

at man blir for stolt nesten, får for mye selvtillit. Og tror at, har inngang til kamper der man tror skal at det går av seg selv

, har vært litt cookie og litt overlegene og leker litt deilig

Behandlet oss med litt lite respekt

Videre analysen var da å lese gjennom utdragene og forsøke å lage betegnende temaer etter hvordan innholdet i utdragene fordelte seg. Dette er vist med et eksempel under med undertemaet "Overlegen".

Steg 5	Steg 6
Temaer	Rådata

S40: At han, eller altså han. Det liksom måten han er på da. Det er sånn, du føler han, for han er på en måte litt over oss da, på en måte, i oppførsel.

skal styre oss yngre gutta og leke litt sånn deilig og, og når de får kontrakt (suksess!?) i tillegg så blir det enda mer av det.

, har vært litt cocky og litt overlegene og leker litt deilig

Behandlet oss med litt lite respekt

Overlegen

må være bikkja dems

, jeg følte at han herset litt mer med oss. Jeg er best, gjør som jeg sier. Han behandlet oss ikke som som de andre som var like gamle som han. Og han snakket ikke til oss med respekt

Du blir kanskje litt overlegen.

når jeg skulle hilse på ham i stad så er det der (ser bort) hei, ikke sant

du føler at du er bedre enn de andre så de kan ikke si noe tilbake.

, de er der oppe, og liksom sier, jeg vet ikke, skal ikke si at de rakker ned på oss, men asså vi må jo gjøre hva de sier, men vi kan ikke fortelle dem noen ting.

Fase 4: Ny gjennomgang av temaene

Hybris kategoriserte seg tre undertemaer: Overlegen, Grandios og Arrogant. I den videre gjennomgangen var det vanskelig å skille Overlegen og Arrogant. I en nøyere gjennomgang og vektning av utdragene ble temaene noe mer forskjellige. Hovedforskjellen var min tolkning at utdragene under Overlegen var mer mot oppførsel, mens Arrogant viste seg mer som en holdning.

Fase 5: Definere og gi temaene navn

Dette var en ekstra runde med de ovennevnte temaene under hybris. For akkurat dette temaet kom navnene rimelig raskt med ord brukt av spillerne og fra liknende begreper i forskningslitteraturen.

Fase 6: Å produsere rapporten

Vises under analysen og resultater i oppgaven.